

การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่

นางสาวจันทนา ปันทะนันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2564

**Knowledge Management of Longan Production of Farmers
in Song District, Phrae Province**

Miss Chanthana Panthanan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่
ชื่อและนามสกุล นางสาวจันทนา ปันทะนันท์
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

๓๓-๓๓

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ผู้วิจัย นางสาวจันทนา ปันทะนันท์ รหัสนักศึกษา 2639000450

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรัมย์
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตลำไย 3) กระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไย 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไย

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในปี 2564 จำนวน 197 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 132 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรเกินครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 60.58 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประสบการณ์ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 18.33 ปี ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตลำไยเฉลี่ย 4.78 ครั้งต่อปี มีพื้นที่ปลูกลำไย เฉลี่ย 4.32 ไร่ ผลผลิตลำไยเฉลี่ย 504 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้ครัวเรือนจากภาคการเกษตรในรอบปี 2564 เฉลี่ย 32,337 บาท รายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 12,534 บาทต่อปี 2) เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตลำไยในฤดูไม่มีการบังคับการออกดอก ไม่มีการคัดเกรดผลผลิตลำไยจำหน่ายลำไยในรูปแบบช่อผลสด และส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย 3) กระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไย เกษตรกรมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) การบ่งชี้ความรู้ โดยมีการบ่งชี้ความรู้เรื่องการผลิตลำไยนอกฤดูโดยการบังคับการออกดอก (2) การสร้างและการแสวงหาความรู้ จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและจากการปฏิบัติสัมประสพการณ์ (3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ ยังไม่มีการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ (4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ มีการประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล (5) การเข้าถึงความรู้ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการทำกิจกรรมกลุ่มการจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (7) การเรียนรู้ มีการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา 4) เกษตรกรมีปัญหาในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบอยู่ในระดับมาก ในประเด็นไม่มีการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถสืบค้นง่าย และมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการนำความรู้ที่ได้จากทั้งภายในและภายนอกมาทดลองปฏิบัติในการผลิตลำไย

คำสำคัญ การจัดการความรู้ การผลิตลำไย เกษตรกร

Thesis title: Knowledge Management of Longan Production of Farmers in Song District, Phrae Province

Researcher: Miss Chanthana Panthanan; **ID:** 2639000450;

Degree: Master of Agricultural (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor
(2) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general, socio-economic conditions of farmers; 2) condition of longan production; 3) knowledge management process of longan production; and 4) problems and suggestions to extension in knowledge management of longan production of farmers.

The population of the study was 197 longan farmers in Song district, Phrae province in 2021. From the total population, a sample of 132 producers was selected via a simple random sampling method through lotto picking and computed using the Taro Yamane formula with an error value of 0.05. This research made use of an interview instrument. Data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, and standard deviation.

The summary of findings was discussed. 1) more than half of the farmers were male with an average age of 60.58 years old. They completed primary school of grade 6 education with an average experience in longan production of 18.33 years. They also received training on longan production of about 4.78 times/year. The longan production area was on average 4.32 Rai with a mean longan productivity of 504 kilogram/Rai. On average, the household income from the agricultural sector in 2021 was 32,337.12 Baht while the income from selling the longan products was 12,534 Baht/year. 2) most farmers produced in-season longan without forced flowering, there were no grading of longan product and most of the longan was sold in the form of fresh bouquets. Most of them had not been certified for good agricultural practice in longan production. 3) on the knowledge management process of longan production, farmers practiced according to the steps in the knowledge management process of farmer method at the moderate level such as (1) knowledge indication about off-season longan production by using the forced flowering method; (2) creation and seeking of knowledge from successful farmers and accumulated practice experience; (3) absence of systematic knowledge storage; (4) presence of processing and storing of personal memories; (5) knowledge accessibility using information technology systems; (6) knowledge sharing and exchanging through participation in group activity and seminars for mutual learning exchange; and lastly, (7) on learning, the adoption of knowledge to solve problems. 4) the farmers faced the problem of systematic knowledge management at a high level specifically, on the issue of no categorization to make it easier for searching. Knowledge adoption from both internal and external areas for longan production and adopting them into real practice was highly suggested.

Keywords: Knowledge management, Longan production, Farmers

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ให้ คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ถูกต้องพร้อมให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการและเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ให้ความช่วยเหลือทุกด้าน ซึ่งมีส่วนทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบคุณครอบครัว รวมถึงเพื่อนๆหาบั้นชาติส่งเสริมการเกษตรรุ่นที่ 23 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ที่ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแก่บิดา มารดา ครูอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

จินทนา ปันทะนันท์

กันยายน 2565

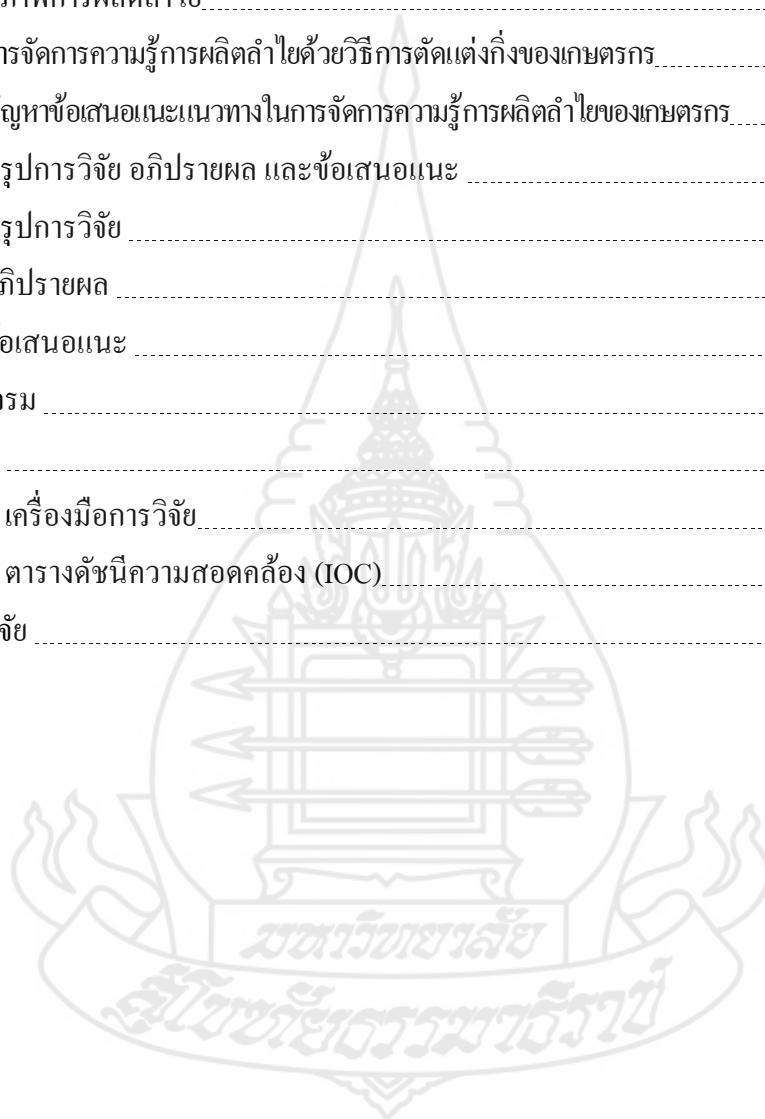
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทของอำเภอสอง จังหวัดแพร่	7
ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย	10
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้	14
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สภาพส่วนบุคคลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	37
สภาพการผลิตลำไย	45
การจัดการความรู้การผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งกิ่งของเกษตรกร	56
ปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปการวิจัย	70
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	84
ก เครื่องมือการวิจัย	85
ข ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	100
ประวัติผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สภาพส่วนบุคคลของเกษตรกร	37
ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร	40
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	41
ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตลำไยเกษตรกร	45
ตารางที่ 4.5 การดูแลรักษาลำไยของเกษตรกร	47
ตารางที่ 4.6 การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยของเกษตรกร	52
ตารางที่ 4.7 การจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกร	54
ตารางที่ 4.8 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร	56
ตารางที่ 4.9 ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร	59
ตารางที่ 4.10 ปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร	60
ตารางที่ 4.11 สรุปความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร	65
ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้การผลิตลำไย	66
ตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไย	69

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตของอำเภอสอง จังหวัดแพร่.....	7

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลำไยเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรจำนวนมาก ซึ่งปลูกมากใน จังหวัดที่อยู่ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่มีผลผลิตต่อไร่ 924 กิโลกรัม ลำพูนมีผลผลิตต่อไร่ 1,030 กิโลกรัม เชียงรายมีผลผลิตต่อไร่ 460 กิโลกรัม พะเยามีผลผลิตต่อไร่ 476 กิโลกรัม และจังหวัดแพร่ผลผลิตต่อไร่ 450 กิโลกรัม และลำไยยังเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดแพร่ โดยมีพื้นที่ปลูกในจังหวัดแพร่ ประมาณ 3,736 ไร่ ผลผลิต 1,407 ตัน โดยเฉพาะในอำเภอสองเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกและปริมาณผลผลิตสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของจังหวัด พื้นที่ปลูกประมาณ 708.90 ไร่ ให้ผลผลิต 686 ตัน คิดเป็นร้อยละ 48.75 ของผลผลิตทั้งหมด คิดเป็นผลผลิตลำไยต่อไร่ 540 กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรอำเภอสอง, 2564) เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภอสองมีความเหมาะสมต่อการปลูกลำไย จากการจัดแผนที่ข้อมูลความเหมาะสมพืชเศรษฐกิจ (Zoning) ของกรมพัฒนาที่ดิน นับว่าลำไยเป็นพืชที่ทำรายได้ ให้แก่เกษตรกรในอำเภอสองจังหวัดแพร่อย่างมาก ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมให้มีการผลิตลำไยรวมถึงพัฒนาการผลิตลำไยให้มีคุณภาพมากขึ้น

ในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไย มีการใช้การจัดการความรู้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริม โดยการจัดการความรู้เป็นการสร้างและการจัดกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานของบุคคลและองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีกระจัดกระจายอยู่ในและนอกองค์กร ทั้งที่อยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ ให้ทุกคนในองค์กรสามารถอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้เพื่อเข้าถึงความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนสารสนเทศ เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสม ไหลไปยังบุคคลที่ต้องการ ณ เวลาที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภรณ์ ต่างวิวัฒน์, 2563)

อย่างไรก็ดี การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นการผลิตลำไยที่ประสบความสำเร็จมีผลผลิตลำไยต่อไร่ที่ดี ซึ่งสาเหตุที่สำคัญมาจากการที่เกษตรกรมีการจัดการความรู้การผลิตลำไย โดยสืบทอดกันมาตามประสบการณ์จากรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา รวมถึงเทคนิคต่างๆ และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันกับเพื่อนเกษตรกรที่ปลูกลำไยด้วยกัน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้การผลิตลำไยด้วยการบอกเล่าที่เกิดจากการลองผิดลองถูกด้วยตัวเอง

ยังไม่มีการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ความรู้การ ผลิตลำไยที่มีอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยจึงเป็นภูมิปัญญาหรือความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยเพื่อไม่ให้ องค์ความรู้การผลิตลำไยของชุมชนสูญหาย หากผู้มีความรู้และประสบการณ์การผลิตลำไยเสียชีวิตลง และ เพื่อให้เกษตรกรรุ่นหลังหรือเกษตรกรกลุ่มอื่นหรือผู้ที่สนใจได้เข้าถึงความรู้การผลิตลำไยได้และสามารถนำไปพัฒนาการผลิตลำไยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องศึกษาการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอ สอง จังหวัดแพร่ ว่ามีการจัดการความรู้การผลิตลำไยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้อย่างไร ซึ่งผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เป็นกลไกสำคัญ และอยู่บนฐานของการนำภูมิปัญญาที่สั่งสมมาในตัวของเกษตรกรมาใช้ประโยชน์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

จากความสำคัญ และประเด็นปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

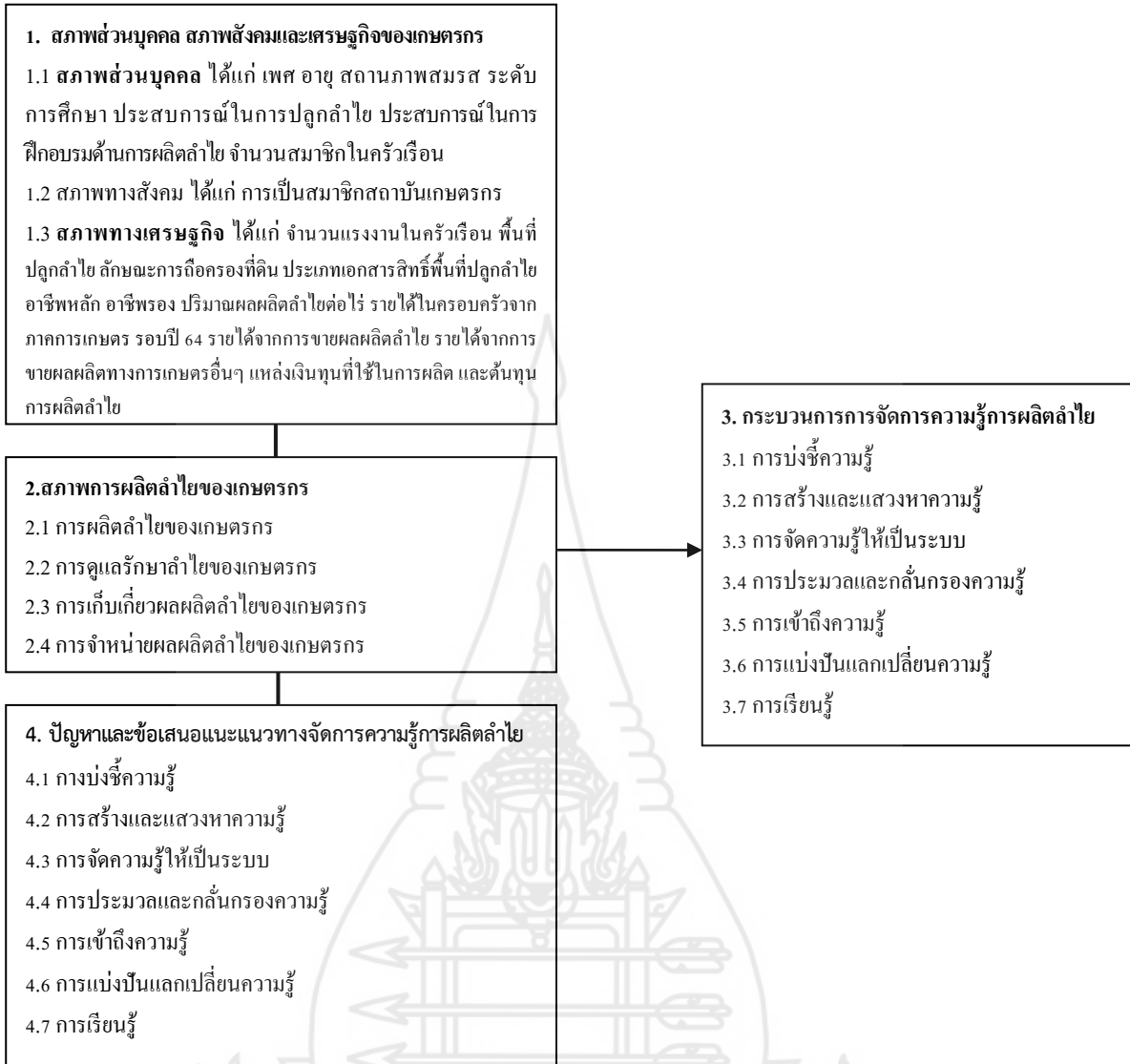
- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไย

ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไว้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไว้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร องค์กรความรู้เกี่ยวกับการผลิตกล้วย การจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตกล้วย ของเกษตรกร และปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตกล้วยของเกษตรกร

2.ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่ที่ทำการวิจัย เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะการเตรียมการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุป รายงานผลการวิจัย ตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2564 ถึง เดือน มิถุนายน 2565 รวมระยะเวลา 7 เดือน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือน มกราคม 2565 ถึงเดือน มีนาคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยตามของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่มีนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

5.1 การผลิตลำไย หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการผลิตลำไยตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จนถึงการทำนายผลผลิตลำไย

5.2 ความรู้ในการผลิตลำไย หมายถึง ความรู้ในการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1.การผลิตลำไยของเกษตรกร ได้แก่ ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย พันธุ์ลำไย ระยะปลูก แหล่งน้ำ วิธีการปลูก 2.การดูแลรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การฉีดพ่นฮอร์โมน การตัดแต่งกิ่ง การบังคับการออกดอก การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคแมลง 3. การเก็บเกี่ยว ได้แก่ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การตัดแต่งช่อผล การคัดเกรด การรมควันลำไย การเก็บรักษา 4.การทำนายผลผลิต ได้แก่ รูปแบบการขาย ลักษณะการขาย

5.3 การจัดการความรู้การผลิตลำไย หมายถึง การทำกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้และมีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) **การบ่งชี้ความรู้** คือ การพิจารณาว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ควรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยอะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และต้องมีความรู้อะไรเพิ่มในการผลิตลำไย

2) **การสร้างและแสวงหาความรู้** คือ การสร้างความรู้ในการผลิตลำไยจากความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว และสร้างความรู้ใหม่จากการหาความรู้จากภายนอก เช่น การเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ การเรียนรู้จากการค้นคว้าเอกสารและสื่อต่างๆ รวมถึงกำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

3) **การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ** คือ การจัดความรู้ในการผลิตลำไยให้เป็นหมวดหมู่สืบค้นง่าย โดยการจัดทำสารบัญชในเอกสารหรือคู่มือ

4) **การประมวลและกลั่นกรองความรู้** คือ การจัดความรู้การผลิตลำไยให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้และนำไปใช้ได้สะดวก มีรูปแบบเอกสารที่เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

5) **การเข้าถึงความรู้** คือ การเผยแพร่ความรู้การผลิตลำไยให้ผู้อื่นที่ใช้ประโยชน์เข้าถึงได้ เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ,Web board ,บอร์ดประชาสัมพันธ์

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยน ความรู้ คือ การส่งผ่านความรู้การผลิตลำไยระหว่างกัน โดยอาจแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยการจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of practice: COP) ระบบ E-Learning ระบบพี่เลี้ยง

7) การเรียนรู้ คือ การนำความรู้การผลิตลำไยที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในการผลิตลำไย

5.4 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ปลูกลำไยในฤดู อำเภอสอง จังหวัดแพร่

5.5 แนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไย หมายถึง แนวทางการส่งเสริมการนำความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มาจัดการตามกระบวนการ ขั้นตอน ได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปเข้าถึงความรู้การผลิตลำไยได้และสามารถนำไปพัฒนาการผลิตลำไยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้

5.6 ปัญหาการจัดการความรู้ หมายถึง ปัญหาของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยที่มีต่อการจัดการความรู้การผลิตลำไยตามกระบวนการจัดการความรู้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยเรื่องการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อวางแผนและปรับปรุงการส่งเสริมการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพมากขึ้น
2. เกษตรกรสามารถใช้กระบวนการจัดการความรู้ ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานต่อไปได้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ มากำหนดแนวทางเพื่อวางแผนและปรับปรุงการส่งเสริมการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพและให้เหมาะสมกับพื้นที่
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในพื้นที่ และผู้ที่สนใจรวมไปถึงผู้ที่ศึกษา ในการนำองค์ความรู้ไปปรับใช้และต่อยอดเพื่อพัฒนาการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 5 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพทั่วไป ของอำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. สถานการณ์การผลิตลำไยอำเภอสอง
3. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทั่วไป ของอำเภอสอง จังหวัดแพร่

สภาพทั่วไป ของอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จะกล่าวถึงทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทางด้านกายภาพ ข้อมูลทางด้านชีวภาพ ข้อมูลสภาพสังคม และข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1.1 ด้านกายภาพ

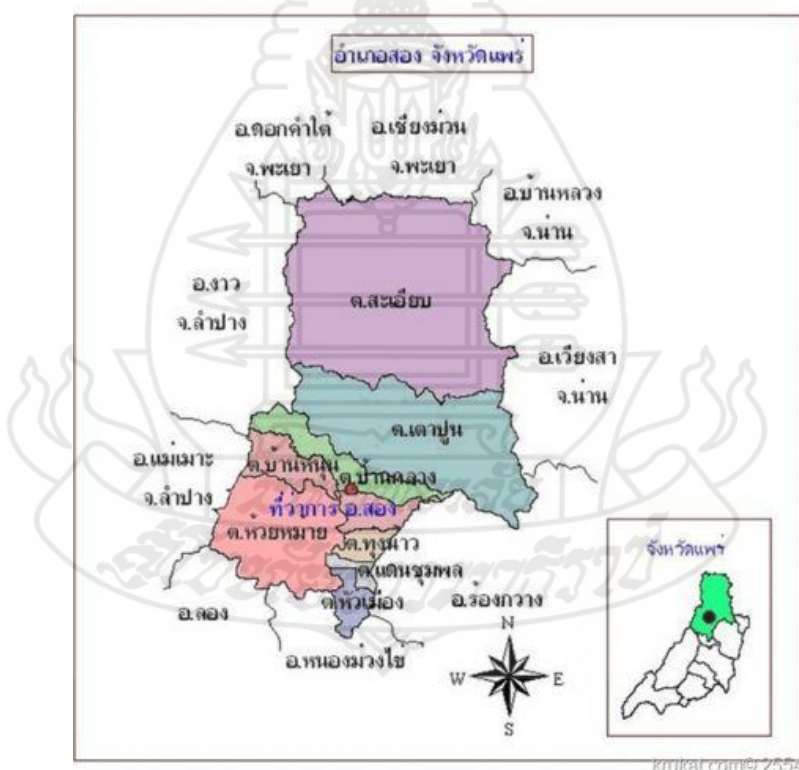
อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดและมีพื้นที่มากที่สุดของจังหวัด ห่างจากตัวเมืองแพร่ 50 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,590 ตารางกิโลเมตร สูงกว่าระดับน้ำทะเล 600 ฟุต มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่นโดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดแพร่, ม.ป.ป)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา และอำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และอำเภอร่องกาง จังหวัดแพร่

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอร่องกาง อำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอลอง จังหวัดแพร่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอแม่เมาะและอำเภองาว จังหวัดลำปาง

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตของอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสอง (2564)

มีพื้นที่การเกษตร จำนวน 159,513 ไร่ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดของจังหวัดแพร่ มีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและป่าไม้ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ราบสำหรับการเกษตร

และที่อยู่อาศัยเกิดเป็นร้อยละ 20 มีแม่น้ำสายสำคัญ 2 สาย ไหลผ่านคือแม่น้ำยม และแม่น้ำสอง ตัวอำเภอมีความสูงประมาณ 180 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยจุดสูงที่สุดอยู่ที่บริเวณคอยหลวง (อยู่ในตำบลสะเอียบ จุดแบ่งเขตแดนระหว่างจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน) สูงประมาณ 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง และเนื่องจากอำเภอสองตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่มีภูเขาล้อมรอบทำให้ฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนอบอ้าวอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 35-40 องศาเซลเซียส และฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวถึงหนาวจัด อุณหภูมิต่ำสุดในแต่ละปีประมาณ 5-10 องศาเซลเซียส ส่วนฤดูฝนจะมีฝนเฉลี่ยต่อปี ประมาณ 1,000 - 1,500 มิลลิเมตร

1.2 ด้านชีวภาพ

อำเภอสองมีลักษณะดินที่มีความเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกพืชหลายชนิด โดยพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะสมสำหรับปลูก ข้าว ถั่วเหลือง ไม้ยาสูบ พื้นที่ราบเชิงเขาเหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล และพืชไร่ มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำยม และลำน้ำแม่สอง

1.3 สภาพสังคม

อำเภอสอง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 19,179 ครัวเรือน (สำนักงานจังหวัดแพร่, 2565) ชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลสองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกทั้งในตำบลมีแม่น้ำไหลผ่านทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ดินดี น้ำดี เหมาะสำหรับการเพาะปลูก มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 9 แห่ง ดังนี้

- 1) เทศบาลตำบลสอง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านหนองและบางส่วนของตำบลบ้านกลาง
- 2) เทศบาลตำบลห้วยหม้าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยหม้ายทั้งตำบล
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหนอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านหนอง
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านกลาง
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลเตาปูน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเตาปูนทั้งตำบล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวเมืองทั้งตำบล
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลสะเอียบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะเอียบทั้งตำบล
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลแดนชุมพล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแดนชุมพลทั้งตำบล
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งน้าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งน้าวทั้งตำบล

1.3 สภาพเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าวนาปี ข้าวโพด มะขามหวาน มะม่วง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว อ้อย แต่ในอำเภอสองมีพื้นที่ปลูกลำไยมากที่สุด ในจังหวัดแพร่ จำนวน 708.92 ไร่ และให้ผลผลิต 686 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่, 2564) ใน

ส่วนของการเลี้ยงสัตว์ คือ ไข่ สุกกร โค กระบือ ม้า ห่าน ช้าง และมีอาชีพเสริมเกี่ยวกับธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม คือ สุรากลั่นชุมชน ผลิตสุราแช่ ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ ทอผ้าพื้นเมือง ขนมหั่นม ปลายข้าวบ น้ำพริก มีสถานศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสองพิทยาคม โรงเรียนอนุบาลเทพสุนทรินทร์ และวิทยาลัยการอาชีพสอง มีสถาบันทางการเงิน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสินและ ธกส. และมีโรงพยาบาลจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสอง

2. สถานการณ์การผลิตลำไยอำเภอสอง

2.1 สถานการณ์การผลิตลำไยอำเภอสอง

ในจังหวัดแพร่ปี 2564 มีครัวเรือนในการปลูกลำไยจำนวน 1,335 ครัวเรือน และเนื้อที่เฉลี่ยต่อครัวเรือน 2.80 ไร่ มีพื้นที่ยืนต้นของลำไย 3,736 ไร่ เนื้อที่ให้ผล 3,667 ไร่ และมีผลผลิตรวมทั้งสิ้น 1,407 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล 384 กก./ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ซึ่งอำเภอสองมีพื้นที่ปลูก และปริมาณผลผลิตสูงสุดของจังหวัดแพร่ โดยมีผลผลิตลำไยจำนวน 686 ตัน หรือร้อยละ 48.75 ของผลผลิตทั้งหมด และมีพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด 708.92 ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลการปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก(ไร่)
1	บ้านหุน	2	18.00
2	บ้านกลาง	6	17.28
3	ห้วยหม้าย	1	8.00
4	เตาปูน	10	47.85
5	หัวเมือง	5	18.39
6	สะเอียบ	135	481.78
7	แดนชุมพล	5	17.15
8	ทุ่งน้ำ	33	100.47
	รวม	197	708.92

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ (2564)

2.2 การผลิตลำไยของเกษตรกร

การผลิตลำไยของเกษตรกรได้ความรู้มาจากรุ่นพ่อรุ่นแม่ และอาศัยการสั่งสมประสบการณ์การผลิตลำไยด้วยตนเอง ยังไม่มีการจัดการองค์ความรู้ในการผลิตลำไยไว้เป็นลาย

ลักษณะอักษร การผลิตลำไยส่วนใหญ่เป็นลำไยในฤดูกลาง ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิต เดือนกรกฎาคม ผลผลิตปริมาณ สูงสุดเดือนสิงหาคม ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่ เกษตรกรจะจำหน่ายในรูปแบบลำไยสดภายในชุมชน และขายเป็นของฝาก เนื่องจากในพื้นที่อำเภอ สองไม่มีล้งรับซื้อลำไย (สำนักงานเกษตรอำเภอสอง, 2564)

3. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย

3.1 ข้อมูลทั่วไปของลำไย

ลำไย มีถิ่นกำเนิดบริเวณประเทศจีนตอนใต้ มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษว่า Longan จัด มีชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Dimocarpus longan Lour* อยู่ในวงศ์ Sapindaceae เป็นพืชไม้ผลเขตร้อนและ กึ่งร้อน สามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินแทบทุกชนิด ที่ราบลุ่มจนถึงพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 1,000 เมตร ต้องการปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,000-2,000 มิลลิเมตรต่อปี และอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อ การเจริญเติบโตอยู่ในช่วง 25-30 องศาเซลเซียส

แหล่งปลูกลำไยที่สำคัญของไทยอยู่ใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง และตาก (ชุมณานัช คำวงษ์, 2551) เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เหมาะสม ปัจจุบันลำไยสามารถปลูกได้ในทุกภาคของประเทศไทย เช่น จันทบุรี เนื่องจากมีการค้นพบเทคโนโลยีในการใช้สารกลุ่มคลอเรตบั้งคับให้ลำไยออกดอกได้ โดยไม่ต้อง ผ่านอากาศหนาวเย็น (จรรยา สิงห์คำ, 2562)

3.2 การผลิตลำไยในฤดู

ลำไยเป็นไม้ผลยืนต้นที่มีอายุการให้ผลผลิตหลายปี ดังนั้นการผลิตลำไยนั้น ประกอบไปด้วยหลายองค์ประกอบ ดังนี้

3.2.1 พันธุ์

ชุมณานัช คำวงษ์ (2551) กล่าวว่า ลำไยพันธุ์การค้าที่นิยมปลูกในประเทศไทย จะมี ผลขนาดใหญ่ เนื้อหนา มีรสหวาน เมล็ดมีขนาดเล็ก ซึ่งมีอยู่หลายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์คอ พันธุ์หัว พันธุ์สี่ชมพู พันธุ์เบี้ยวเขียว

3.2.2 การปลูก

1) การพื้นที่ปลูกลำไย

ชุมณานัช คำวงษ์ (2551) กล่าวว่า การปลูกลำไยจะมีการปลูกในสภาพพื้นที่ 2 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ลุ่มและพื้นที่ดอน และจรรยา สิงห์คำ (2562) ได้อธิบายระยะเวลาการปลูกลำไยใน ประเทศไทยไว้ว่า มีการใช้ระยะปลูก 3 แบบ คือ การปลูกระยะห่าง การปลูกระบบแนวระดับ และ

การปลูกกระยะชิด โดยระยะการปลูกลำไยควรพิจารณาความอุดมสมบูรณ์ดิน ขนาดของทรงพุ่ม และการจัดการในแปลงร่วมด้วย โดยระยะปลูกที่เหมาะสมของลำไยปกติจะอยู่ระหว่าง 8-12 x 8-12 เมตร แต่ถ้าต้องใช้ประโยชน์จากพื้นที่มากกว่าควรปลูกกระยะชิดซึ่งจะได้จำนวนต้นต่อพื้นที่สูง เช่น ระยะ 4x4 เมตร 5x5 เมตร หรือ 6x6 เมตร เป็นต้น

2) การเตรียมหลุมปลูกลำไย

ควรพิจารณาจากความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นหลัก ถ้าดินมีความอุดมสมบูรณ์ การเตรียมหลุมปลูกไม่จำเป็นต้องขุดลึก(หลุมเล็ก) แต่ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์ควรเตรียมหลุมปลูกที่มีขนาดใหญ่ ถ้าพื้นที่เป็นที่ดอนควรขุดหลุมให้กว้างและลึก แต่ถ้าเป็นที่ลุ่มอาจเตรียมหลุมขนาดเล็ก หรืออาจเอาดินจากที่อื่นมากองให้เป็นโคกให้สูงพื้นน้ำท่วมขัง โดยทั่วไปขนาดของหลุมกว้าง x ยาว x สูง เท่ากับ 0.3 x 0.3 x 0.3 เมตร ถึง 1 x 1 x 1 เมตร เวลาขุดหลุมควรแยกดินชั้นบนและดินชั้นล่างนำอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกเก่าๆประมาณ 1 บุงก็ ผสมปนกับดินที่ขุดขึ้นมา และใส่ร็อคฟอสเฟสหรือกระดูกป่น 100 กรัม คลุกเคล้าดินกับปุ๋ยให้เข้ากัน จากนั้นสลับนำดินชั้นบนใส่ลงก้นหลุมและนำดินชั้นล่างขึ้นไว้ชั้นบน

3) การเตรียมต้นพันธุ์ลำไย

ก่อนจะปลูกลำไยควรมีการเตรียมต้นพันธุ์เพื่อให้กิ่งพันธุ์ลำไยสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมปลูกได้ดีก่อนปลูกประมาณ 1-2 สัปดาห์

4) ฤดูกาล

ลำไยสามารถปลูกได้ตลอดปี แต่ช่วงที่เหมาะสมคือ ตั้งแต่ปลายฤดูฝนใน เดือนกันยายน-เดือนตุลาคม เนื่องจากมีความชื้นในอากาศและดินเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของลำไยมีการให้น้ำเพิ่มเติมในช่วงที่ฝนทิ้งช่วง ทำให้ลำไยเจริญเติบโตได้ดีและไม่ค่อยมีโรคและแมลงรบกวน

5) วิธีการปลูกลำไย

จรรยา สิงห์คำ (2562) การปลูกลำไย มีอยู่หลายขั้นตอนดังนี้

1. พื้นที่ปลูกที่มีดินอุดมสมบูรณ์ไม่ต้องขุดหลุมปลูกขนาดใหญ่ หากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ควรเตรียมหลุมปลูกขนาดใหญ่ โดยทั่วไปหลุมปลูกลำไยมีขนาดกว้างและลึก 30-100 เซนติเมตร

2. วางไม้กำหนดตำแหน่งปลูกก่อนขุดหลุมในตำแหน่งปลูกเพื่อป้องกันไม่ให้ตำแหน่งของต้นลำไยเคลื่อนไปจากตำแหน่งที่กำหนดไว้

3. ขุดหลุมแยกชั้นดินบนและดินล่างออกจากกัน ในสภาพที่ดินมีความชื้นสูงควรมีการตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนปลูกเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่อาศัยอยู่ในดิน

4. คลุกเค้าปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักกับดินชั้นบน อัตรา 1:1 หรือ 2:1 จากนั้นใส่ลงไปบริเวณก้นหลุมปลูกต้นลำไย

5. วางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับให้สูงกว่าระดับพื้นพร้อมปักหลักเพื่อกันลมโยก และรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก

3.2.3 การดูแลรักษาลำไย

หลังการปลูกลำไยแล้ว ถ้าสภาพแวดล้อมปลูกไม่เหมาะสมโดยเฉพาะการปลูกลำไยในที่ดอนช่วงหน้าแล้งอาจทำให้ลำไยได้รับอันตรายจำเป็นต้อง มีการปฏิบัติเพื่อให้ต้นลำไยมีการเจริญเติบโตตามปกติ ควรมีการปฏิบัติดูแลรักษาลำไย ดังนี้

1) การให้น้ำลำไย

จรรยา สิงห์คำ (2562) กล่าวว่า การให้น้ำลำไยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ยังไม่ให้ผลผลิต และระยะให้ผลผลิต โดยหลังปลูกลำไยแล้วควรให้น้ำทันทีถ้าฝนไม่ตกควรรดน้ำทุกวันจนกว่าลำไยจะตั้งตัวได้ และค่อยๆเว้นระยะห่าง ออกไป 3-4 วันต่อครั้ง การให้น้ำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการปลูกลำไยเพื่อให้ผลได้อย่างเต็มที่ ควรมีแหล่งน้ำ เช่น สระ หรือบ่อในแปลง คลองชลประทาน เป็นต้น และควรมีการให้น้ำที่เพียงพอกับความต้องการของลำไยในแต่ละช่วงการเจริญเติบโต

2) การกำจัดวัชพืช

การกำจัดวัชพืชต้องทำอยู่เสมอ เพราะวัชพืชต่างๆ จะคอยแย่งน้ำและอาหารจากต้นลำไย ซึ่งการกำจัดวัชพืชสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การกำจัดด้วยวิธีกล เช่น การตัดให้สั้น การถางด้วยจอบ การปลูกคลุมดิน การกำจัดด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช เช่น กลูโฟซิเนต แอมโมเนียม (15% เอสแอล) เป็นต้น การจะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับความสะดวกและความเหมาะสม

3) การใส่ปุ๋ย

ก่อนการใส่ปุ๋ยลำไย เกษตรกรควรทำการเก็บตัวอย่างดิน ส่งตรวจวิเคราะห์หาปริมาณธาตุอาหารในดินของแปลงปลูกลำไยตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการใส่ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ หรือตามอัตราแนะนำ ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ กรมวิชาการเกษตร (2560)

4) การตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่งเป็นการจัดการที่มีความสำคัญต่อการผลิตลำไยให้มีคุณภาพ โดยการตัดแต่งกิ่งลำไยต้นเล็กในช่วงอายุ 1-2 ปี ระดับที่ตัดจะสูงจากพื้นดินประมาณ 80 เซนติเมตร ให้ตัดหรือปลิดยอดให้แตกกิ่งแขนง ส่วนลำไยอายุ 3 ปีขึ้นไป เป็นช่วงที่ต้นให้ผลผลิตแล้ว การตัดแต่งกิ่งควรทำ 2 ครั้งคือ ตัดแต่งกิ่งครั้งแรกหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทันทีและครั้งที่ 2 เป็นการตัดสาวกิ่ง

เลือกกิ่งที่สมบูรณ์สำหรับให้ผลผลิต สามารถทำได้หลายรูปแบบเช่น การตัดแต่งกิ่งแบบผ่าซี่หยาบ การตัดแต่งกิ่งลำไยแบบทรงเปิดกลางพุ่ม การตัดแต่งกิ่งลำไยแบบทรงสี่เหลี่ยม เป็นต้น

5) การป้องกันกำจัดโรคแมลง

โรคและแมลงที่พบในลำไย สามารถสรุปได้ดังนี้ (ศูนย์วิจัยเกษตรหลวง เชียงใหม่, 2560) ได้แก่ โรคพุ่มไม้กวาด โรคจุดสาหร่ายสนิม โรครากเน่าโคนเน่า โรคผลเน่า แมลงค่อมทอง ผีเสื้อมวนหวาน มวนลำไย หนอนเจาะข้าวผล เป็นต้น

6) การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย

การเก็บเกี่ยวลำไย จะเก็บเกี่ยวหลังออกดอกประมาณ 6 เดือน สังเกตลักษณะ ขนาดผลโตเต็มที่ สีผลเข้มกว่าสีเดิม ผิวเปลือกด้านนอกเรียบและเนียน ควรเก็บเกี่ยวให้หมดทั้งต้น ในครั้งเดียวหรือไม่เกิน 2 ครั้ง เวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงช่วงบ่าย โดยการใช้ บันไดพาดไปกับต้นลำไยเพื่อปีนขึ้นไปหักช่อผลลำไย หากช่อผลลำไยอยู่ไกลมือไม่สามารถเอื้อม ถึงให้ใช้ตะขอ โนม์กิ่งลำไยแล้วดึงมาหักช่อผลแล้วนำมาใส่เชิงหรือตะกร้า เมื่อลำไยเต็มเชิงแล้วจึง หย่อนเชิงลงมาด้านล่าง จากนั้นนำเชิงใหม่ขึ้นไปแทน

7) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย คือการปฏิบัติหลังจากเก็บผลผลิตลำไย โดย เริ่มตั้งแต่การขนย้ายผลผลิตลำไยจากที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนภายในสวนด้วยความระมัดระวัง ทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ โดยจรรยา สิงห์คำ (2562) กล่าวว่า การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย ประกอบไปด้วย การตัดแต่งช่อผลลำไย การคัดขนาดลำไย การรมควันลำไย และการเก็บรักษาลำไย

8) การจำหน่ายผลผลิตลำไย

การจำหน่ายลำไยมีทั้งการขายในรูปแบบผลสดและผลแห้ง และลักษณะ การขายลำไย มี 3 รูปแบบดังนี้ การขายแบบเหมาสวน เกษตรกรขายผลผลิตเอง และการรวมกลุ่ม ขายผลผลิต (จรรยา สิงห์คำ, 2562)

จากข้อมูลการผลิตลำไยดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ในการผลิต ลำไย หมายถึง ความรู้ในการผลิตลำไยของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1. การผลิตลำไยของเกษตรกร ได้แก่ ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย พันธุ์ลำไย ระยะปลูก แหล่งน้ำ วิธีการ ปลูก 2. การดูแลรักษา ได้แก่ การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การฉีดพ่นฮอร์โมน การตัดแต่งกิ่ง การบังคับการ ออกดอก การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคแมลง 3. การเก็บเกี่ยว ได้แก่ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การตัดแต่งช่อผล การคัดเกรด การรมควันลำไย การเก็บรักษา 4.การจำหน่ายผลผลิต ได้แก่ รูปแบบการขาย ลักษณะการขาย

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกับการจัดการความรู้

4.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ เป็นคำที่มีความหมายกว้างและเป็นนามธรรม ได้มีผู้ให้นิยามความรู้ไว้แตกต่างกันออกไป ดังนั้นนิยามของความรู้ที่รวบรวมไว้ มีดังนี้

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548) ได้สรุปความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้ คือ สารสนเทศที่มีคุณค่า ซึ่งมีการนำประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยม และปัญญาของมนุษย์ มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการทำงานหรือใช้ในการแก้ปัญหา

วิจารณ์ พานิช (2560) ได้อธิบายถึงความหมายของ “ความรู้” ในด้านการจัดการความรู้ไว้ว่า ความรู้มาจากการจัดระบบและตีความสารสนเทศตามบริบท และสารสนเทศก็มาจากการประมวลข้อมูลและความรู้จะไม่มีประโยชน์ถ้าไม่นำไปสู่การกระทำหรือการตัดสินใจ

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2563, น.8) ได้อธิบายความหมายของความรู้ว่า “ความรู้” เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด ซัดเกล้า เปรียบเทียบ เลือกใช้ เชื่อมโยง และบูรณาการกับความรู้ และประสบการณ์เดิม ผนวกกับความรู้อื่น เกิดการประสมประสานระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้ง จนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งงอกเงยหรืองอกงามยิ่งขึ้น

จากความหมายของความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ เป็นสารสนเทศที่สั่งสมจากการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ การค้นคว้าและเชื่อมโยงความรู้อื่น ๆ ประยุกต์ผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน หรือนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

4.2 ประเภทของความรู้

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2555) อธิบายประเภทของความรู้ไว้ ดังนี้

4.2.1 ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม ความรู้เหล่านี้อยู่ที่ “คน”

4.2.2 ความรู้ที่ซัดแฉ่ง เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม ความรู้เหล่านี้อยู่ที่ “สื่อ” ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน

โดยการจัดการ “ความรู้ที่ซัดแฉ่ง” จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ ก็นำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป ส่วนการจัดการ “ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน” นั้นจะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปัน ความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

4.3 ความหมายของการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2559) กล่าวว่า การจัดการความรู้ คือ การสร้างและจัดการ กระบวนการเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมไหลไปยังบุคคล ที่ถูกต้อง ณ เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้บุคคลแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และนำไปใช้เพื่อเพิ่มการบรรลุผลสำเร็จขององค์กร

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2564, น.31) ได้สรุปความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่า “การจัดการความรู้” เป็นกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานของบุคคลและองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีกระจัดกระจายอยู่ในและนอกองค์กร ทั้งที่อยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึง ความรู้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และสามารถนำ ความรู้ที่มีอยู่ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เพิ่มประสิทธิภาพ ขององค์กร และช่วยให้บรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ ไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ (1) บรรลุ เป้าหมายของงาน (2) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน (3) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็น องค์กรเรียนรู้ และ (4) บรรลุความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะ ความเอื้ออาทรระหว่างกันในที่ทำงาน อันจะส่งผลให้องค์กรมีความเข้มแข็ง

นอกจากนี้ สุมนา สุขพันธ์ (2563) อธิบายถึงการจัดการความรู้ไว้ว่าเป็น กระบวนการในการล้วงเอาความจริงภายในองค์กรออกมา จากนั้นทำการเปลี่ยนรูป และเผยแพร่ องค์ความรู้นั้นผ่านทางหน่วยงานต่างๆขององค์กร ดังนั้น องค์กรสามารถใช้องค์ความรู้ร่วมกันได้ ซึ่งเมื่อนำองค์ความรู้ไปใช้งานแล้ว องค์ความรู้จะไม่หมดสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก องค์ความรู้ จะช่วยทำให้องค์กรสามารถค้นหาคัดเลือกจัดการเผยแพร่ และส่งมอบข่าวสารและความเชี่ยวชาญ ในการแก้ปัญหาที่สำคัญได้

จากความหมายของการจัดการความรู้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายทั้งในตัวบุคคลและในเอกสาร จากภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนและประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จกับการทำงาน

4.4 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้

ภรณ์ี ต่างวิวัฒน์ (2564) ได้อธิบายองค์ประกอบของการจัดการความรู้ว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ประกอบด้วย

4.4.1 คน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดซึ่งจะเอื้อให้การจัดการความรู้ขององค์กร ประสบความสำเร็จนั้นอาจจำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสูงสุด (CEO) คุณเอื้อ (chief knowledge Officer-CKO) คุณอำนวย (knowledge facilitator-KF หรือ knowledge activist หรือ knowledge broker) คุณกิจ (knowledge practitioner-KP) และคุณประสาน (network manager)

1) **ผู้บริหารสูงสุด** หากผู้บริหารสูงสุดเห็นคุณค่าและช่วยผลักดันการจัดการความรู้ จะทำให้การดำเนินการต่างๆ ในการจัดการความรู้ง่ายขึ้น และช่วยให้มีการชื่นชมผลสำเร็จอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารสูงสุดควรเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจัดการความรู้โดยกำหนดบุคคลที่จะทำหน้าที่ “คุณเอื้อ (ระบบ)” ของการจัดการความรู้ ซึ่งควรเป็นผู้บริหารระดับสูง เช่น ในองค์กรระดับกรมควรเป็นรองอธิบดี ในบริษัทควรเป็นรองผู้อำนวยการใหญ่

2) **คุณเอื้อ** คือบุคคลสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดเป้าหมาย/ทิศทางของการจัดการความรู้ (knowledge vision: KV) ที่ชัดเจนและคอยดูแลให้มีการดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย/ทิศทางที่กำหนดไว้ โดยเป้าหมาย/ทิศทางของการจัดการความรู้ จะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ขององค์กร ทำหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ

ก. ทำให้การจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานตามปกติขององค์กร

ข. ทำให้มีการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นวัฒนธรรมแนวราบ เปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรได้เป็น “ผู้นำ” ในการพัฒนาวิธีการทำงานที่ตนรับผิดชอบ และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน สร้างวัฒนธรรมการเอื้ออาทรและแบ่งปันความรู้

ค. หากศัลบายที่จะทำให้ความสำเร็จของการจัดการความรู้ในบางหน่วยงานขององค์กรแพร่กระจายไปยังส่วนอื่นๆ ขององค์กร

3) **คุณอำนวย** เป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และคอยอำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ ทั้งในเชิงกิจกรรม เชิงระบบ และเชิงวัฒนธรรม ความสำคัญของ

“คุณอำนวย” อยู่กับการเป็นนักจุดประกายความคิด และการเป็นนักเชื่อมโยง โดย “คุณอำนวย” ควรทำบทบาทต่อไปนี้ คือ

ก. เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยที่ตนเองไม่ได้เข้าไปเป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยตรง เช่น การตั้งคำถามที่เหมาะสม และการสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข. เป็นผู้ประสานเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงคนกับคน ช่วยให้เห็นคนอื่นสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน เปิดเผยความต้องการ และแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการไหลเวียนหรือแลกเปลี่ยนความรู้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ฝังลึก

ค. เป็น “นักขยายภาพอนาคต” “คุณอำนวย” เป็นผู้ทำหน้าที่ชักชวนให้ชุมชนจุลภาคสามารถมองเห็นภาพใหญ่ขององค์กร มองเห็นสถานการณ์ในอนาคตหลายๆ แบบ และเชื่อมโยงมาสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มที่กำลังดำเนินการอยู่ เชื่อมโยงสู่ความร่วมมือระหว่างชุมชนจุลภาคต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรในภาพรวม

4) **คุณกิจ** คือ ผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มหรือในองค์กรที่รับผิดชอบงานตามหน้าที่ของตน ผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้อาจอยู่ในองค์กรเดียวกันหรือต่างองค์กรแต่รวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ของกลุ่มตน เป็นผู้ที่มีความรู้ (ทั้งความรู้ชัดแจ้งและความรู้ฝังลึก) และเป็นผู้ที่ต้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินการค้นหาคำตอบจากภายในกลุ่ม และดูดซับความรู้จากภายนอกเพื่อนำมาปรับใช้ให้บรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ และในกระบวนการปรับใช้ความรู้เพื่อการทำงานนั้นก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันตีความประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ได้เป็นความรู้ใหม่ ทำการจดบันทึกและจัดเก็บความรู้ไว้ใช้งาน หมุนเวียนต่อยอดความรู้เป็นวงจรเรื่อยไปไม่รู้จบ มีการนำเสนอผลงาน กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่ “คุณกิจ” และนำเสนอ “ขุมความรู้” (knowledge asset) และ “แก่นความรู้” (core competence) ที่เกิดขึ้นแก่ “คุณอำนวย” และ “คุณเอื้อ” รวมทั้งแก่ “คุณกิจ” ของกลุ่มอื่นหรือในองค์กรอื่น เพื่อให้มีการตีความยกระดับความรู้ความเข้าใจขึ้นไปอีก

5) **คุณประสาน** เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจจากภาคีของเครือข่ายจัดการความรู้ให้ทำหน้าที่ประสานงานเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างองค์กร เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงที่กว้างขึ้น เกิดพลังร่วมมือทางเครือข่ายในการเรียนรู้และยกระดับความรู้แบบทวีคูณ

4.4.2 **กระบวนการความรู้** เป็นกระบวนการที่จะช่วยทำให้เกิดพัฒนาของความรู้ ซึ่งต้องระบุประเภทของสารสนเทศที่ต้องการ ทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในและภายนอกองค์กร มีการ

แยกแยะว่า ความรู้ใดควรนำมาใช้ในองค์กร แล้วนำความรู้นั้นมากำหนดโครงสร้างรูปแบบและตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำมาผลิตและเผยแพร่

4.4.3 เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนโดยช่วยให้คนสามารถค้นคืนความรู้ จัดเก็บ เคลื่อนย้าย กระจาย แลกเปลี่ยน และสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น ซึ่งความรู้ที่มีทั้งความรู้ที่บันทึกไว้ในรูปแบบต่างๆ และความรู้ที่ยังไม่ได้บันทึกไว้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้เพื่อการรวบรวม และการจัดการความรู้ชัดแจ้ง เพื่อการเข้าถึงความรู้ชัดแจ้ง เพื่อการปรับใช้ความรู้ และเพื่อการจัดการความรู้ฝังลึก ดังนี้

1) เพื่อรวบรวมและจัดการความรู้ชัดแจ้ง ได้แก่ ระบบจัดการฐานข้อมูลสัมพันธ์ (relational database management system: RDBMS) และระบบจัดการเอกสาร (document management system)

2) เพื่อการเข้าถึงความรู้ชัดแจ้ง ได้แก่ กรู๊ปแวร์ (groupware) อินเทอร์เน็ต (internet) โปรแกรมค้นหา (search engines) อินทราเน็ต (intranet) เว็บบอร์ด หรือเว็บท่า (portal web) การเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning tool) และการเรียนการสอนผ่านเว็บ (web based instruction: WBI) เป็นต้น

3) เพื่อการปรับใช้ความรู้ ได้แก่ การจัดการสารสนเทศ ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ใช้นำมาใช้ได้ง่ายและค้นหาข้อมูลได้รวดเร็ว การจัดหาหมวดหมู่ ศัพท์สัมพันธ์ ระบบสนับสนุนการปฏิบัติการ ระบบช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ คลังข้อมูล และการการทำเหมืองข้อมูล

4) เพื่อการจัดการความรู้ฝังลึก ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conference) และกระดานอภิปราย (discussion board)

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการความรู้ทั้ง 3 ส่วนจะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมดุล การจัดการความรู้ของกรมการปกครองจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์กรรัฐทุกภาคส่วนมีหน้าที่พัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผล ควรจัดให้มีกิจกรรมกระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) และกิจกรรมกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Change Management Process) ควบคู่กันไป เพื่อให้้องค์การเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

4.5 กระบวนการจัดการความรู้

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2560, น.32-27) อธิบายถึงกระบวนการจัดการความรู้ไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการ เพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้รู้ เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา และเกิดนวัตกรรมในการพัฒนาเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มและชุมชน ในการจัดการความรู้มีกระบวนการหลักๆ ตั้งแต่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ สุดท้าย คือ การเรียนรู้และเพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรเป้าหมาย กลุ่ม ชุมชน และองค์กร ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลักๆ ได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

4.5.1 การจัดหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ

เป็นขั้นตอนของการสำรวจความรู้ที่เกษตรกรเป้าหมาย กลุ่มและชุมชน หรือองค์กรมีอยู่ หรือการพัฒนาและสร้างความรู้ใหม่โดยวิธีการต่างๆ จากทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่ม ชุมชนและองค์กร โดยมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1) การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างไร ค้นหาว่ามีองค์ความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด แล้วจำเป็นต้องรู้อะไร
- 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ เป็นการสร้างแสวงหา รวบรวมความรู้ที่มีอยู่ทั้งทั้งภายใน/ภายนอก รักษาความรู้เดิม แยกความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้วออกไปเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ
- 3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการกำหนด โครงสร้างความรู้ แบ่งชนิดประเภท เพื่อให้สืบค้นและสะดวกต่อการนำไปปรับใช้
- 4) การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ เป็นการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์
- 5) การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4.5.2 การแบ่งปันความรู้ เป็นการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ให้แกกัน เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่ที่มีการบันทึกข้อมูลโดยการแปลงความรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคลออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง นำมาจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ คู่มือ ไปใช้แก้ปัญหาจริงในกลุ่ม ชุมชน และองค์กร ทำให้เกิดเป็นทักษะใหม่ เป็นความชำนาญในการแก้ปัญหาของงานนั้นๆ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น

4.5.3 การใช้หรือเผยแพร่ความรู้ ขั้นตอนนี้ ครอบคลุมถึงการเผยแพร่สารสนเทศให้คนในกลุ่มชุมชน และองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ในกลุ่มได้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้พนมภรณ์ ฐานิสโร และคณะ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการความรู้ อธิบายสรุปขั้นตอนหลักๆ ได้ดังนี้

1) การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้อะไรบ้างที่องค์กรจำเป็นต้องมี ทำให้องค์กรทราบว่าขาด ความรู้อะไรบ้าง

2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) จากการค้นหาความรู้ องค์กรจะทราบว่ามีความรู้ที่มีอยู่แล้วนั้นจะมีอะไรบ้างจำเป็นต้องมีอยู่หรือไม่ แล้วองค์กรก็จะต้องหาวิธีการในการดึงความรู้ที่อยู่กระจัดกระจายมารวบรวมไว้ให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ใช้ องค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าวจากความรู้เดิมที่มีอยู่ก็ได้ หรือสร้างจากความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้

3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) เมื่อมีเนื้อหาความรู้ที่ต้องการครบถ้วนแล้ว ต้องมีการจัดความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ ประโยชน์ได้ โดยการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำสารบัญ และจัดเก็บความรู้ประเภท ต่าง ๆ เพื่อให้การเก็บรวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว

4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) นอกจากการจัดทำสารบัญความรู้อย่างเป็นระบบแล้ว ต้องมีการประมวลความรู้ให้อยู่ ในรูปแบบ และภาษาที่เข้าใจง่ายและใช้ได้ง่ายซึ่งอาจทำได้ในหลายลักษณะ คือ 1) การจัดทำหรือ ปรับปรุงรูปแบบของเอกสาร ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร 2) การใช้ภาษาเดียวกันทั่วทั้ง 3) การเรียบเรียง ตัดต่อ และปรับปรุงเนื้อหาให้มีคุณภาพมีความครบถ้วน เทียงตรง ทันสมัย สอดคล้อง และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) ความรู้ที่ได้มานั้นจะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นองค์กรต้องมีวิธีการในการจัดเก็บและกระจายความรู้ ทั้งความรู้ประเภท Explicit และ Tacit โดยทั่วไปการส่งหรือการกระจายความรู้ให้ผู้ใช้มี 2 ลักษณะ คือ 1) “Push” (การป้อนความรู้) คือการส่งข้อมูล/ความรู้ให้ผู้ใช้โดยผู้ใช้ไม่ได้ร้องขอหรือต้องการ เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบ เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆรวมถึงข่าวสารต่างๆ หรือข้อมูลใหม่ขององค์กรซึ่งโดยทั่วไปมักจะทำให้ผู้รับรู้สึกว่าได้รับข้อมูลมากเกินไปหรือไม่ตรงตามความต้องการ 2) “Pull” (การให้โอกาสเลือกใช้ความรู้) คือ การที่ผู้รับสามารถเลือกรับหรือใช้ แต่เฉพาะข้อมูลที่ต้องการเท่านั้น เช่นการเลือกใช้บริการ Web หรือ internet ขององค์กร ทำให้ลดปัญหาการได้รับข้อมูลที่ไมต้องการมากเกินไป

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) การจัดทำเอกสารจัดทำฐานความรู้ โดยทำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวใช้ได้ดีสำหรับความรู้ประเภท Explicit เท่านั้น สำหรับการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท Tacit นั้นจะต้องทำด้วยการพบปะตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม เช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การใช้ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น

7) การเรียนรู้ (Learning) เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้คือการที่บุคลากรได้เรียนรู้และนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา และนำความรู้มาพัฒนาปรับปรุงองค์กร ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถึงแม้องค์กรจะมีวิธีการในการกำหนดความรู้ คัดเลือก ถ่ายทอด และแบ่งปันความรู้ที่ดีเพียงใดก็ตามหากบุคลากรไม่ได้เรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ก็เป็นการสูญเปล่า

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้และมีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย ประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การบ่งชี้ความรู้ 2. การสร้างและแสวงหาความรู้ 3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5. การเข้าถึงความรู้ 6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ 7. การเรียนรู้ โดยขั้นที่ 1-6 เป็นขั้นตอนการจัดการความรู้ และขั้นตอนที่ 7 เป็นการเรียนรู้ รายละเอียด ดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ คือ การพิจารณาว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไย ควรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยอะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และต้องมีความรู้อะไรเพิ่มในการผลิตลำไย

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ คือ การสร้างความรู้ในการผลิตลำไยจากความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว และสร้างความรู้ใหม่จากการหาความรู้จากภายนอก เช่น การเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ การเรียนรู้จากการค้นคว้าเอกสารและสื่อต่างๆ รวมถึงกำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ คือ การจัดความรู้ในการผลิตลำไยให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นง่าย โดยการจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ คือ การจัดความรู้การผลิตลำไยให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้และนำไปใช้ได้สะดวก มีรูปแบบเอกสารที่เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้ คือ การเผยแพร่ความรู้การผลิตลำไยให้ผู้อื่นที่ใช้ประโยชน์เข้าถึงได้ เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) , Web board , บอร์ดประชาสัมพันธ์

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ คือ การส่งผ่านความรู้การผลิตลำไยระหว่างกัน โดยอาจแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยการจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of practice: COP) ระบบ E-Learning ระบบพี่เลี้ยง

7. การเรียนรู้ คือ การนำความรู้การผลิตลำไยที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในการผลิตลำไย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พอสรุปได้ ดังนี้

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

5.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1) เพศ

กัลยาณี สมงาม. (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับกิริณี แก้วใส และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอปองน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 77.9 เป็นเพศชาย

2) อายุ

เฉลิมพร ถิ่นน้อย (2558) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 55.31 ปีและใกล้เคียงกับรักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการลงทุนผลิตลำไย ของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.50 ปี

3) ระดับการศึกษา

กัลยาณี สมงาม. (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรจบการศึกษาชั้นประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับนิภาพร วงศ์สะอาด. (2555) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 41.7 จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

4) ประสิทธิภาพปลูกลำไย

อัญชติ กุณพงษ์ (2548, น.64-65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีประสิทธิภาพในการปลูกลำไยเฉลี่ย 16 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับพัชรา แสนสุข และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง โมเดลการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตลำไยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำสวนลำไย เฉลี่ย 17.70 ปี

5) ประสิทธิภาพในการฝึกอบรม

นิภาพร วงศ์สะอาด (2555, น. 82) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไย ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.2 ได้รับการอบรมจำนวน 2 ครั้งต่อปี

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กัลยาณี สมงาม. (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน ซึ่งใกล้เคียงกับรักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการลงทุนผลิตลำไย ของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.15 คน

7) จำนวนแรงงานในครัวเรือน

กิริณี แก้วใส และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่จำนวน 2 คน ซึ่งใกล้เคียงกับรักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการลงทุนผลิตลำไย ของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมี จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.95คน

5.1.2 สภาพทางสังคม

เฉลิมพร ถิ่นน้อย (2558) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

5.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) พื้นที่ปลูกลำไย

กัลยาณี สมงาม. (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 4.31 ไร่ ใกล้เคียงกับนิภาพร วงศ์สะอาด. (2555, น.82) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกร มีพื้นที่ผลิตลำไยทั้งหมดเฉลี่ย 6.98 ไร่

2) ปริมาณผลผลิตลำไย

พาวิณ มะโนชัย และคณะ. (2550) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยคุณภาพดีต้นทุนต่ำ พบว่า ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ดีเท่ากับ 866.7 กก./ไร่

3) รายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตร

เฉลิมพร ลำน้อย (2558) พบว่าเกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 149,000 บาท และรักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) พบว่าเกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 198,568.51 บาท

4) รายได้จากการขายผลผลิตลำไย

นิภาพร วงศ์สะอาด (2555, น.82) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 43,478 บาทต่อไร่

อัญชลี กุณพงษ์ (2548, น. 64-65) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 78,184 บาทต่อปี

5) แหล่งเงินทุนการผลิต

รักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) ที่พบว่าเกษตรกรมีการกู้เงินและส่วนมากกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการผลิตลำไย

กัลยาณี สมงาม. (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดแต่งกิ่งลำไย ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการป้องกันกำจัด โรคและแมลงในสวนลำไย ระบบชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้เชื้อราไตรโคโรเดอร์มาในสวนลำไยปีละ 1 ครั้งโดยใช้ช่วงลำไยติดผลมากที่สุด

กิริณี แก้วใส และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูก ลำไยเป็นพื้นราบ เป็นดินร่วน ปลูกพันธุ์อีดอ อายุลำไยเฉลี่ย 13.18 ปี ให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 9.82 ปี แหล่งน้ำที่ใช้ เป็นคลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ วิธีการให้น้ำใช้ระบบสปริงเกอร์ฝอยเหนือดิน มีการตัดแต่งกิ่งปี ละ 1 ครั้ง มี การใช้ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0,8-24-24,16-16-16,15-15-15,27-6-6,15-0-0 และ 13-13-21 สารเคมีที่ใช้ เมโทมิล, ไซเปอร์เมทริน, อะบาเม็กตินและไวออยด์ ศัตรูลำไยที่ระบาดคือ หนอนก๊ิบกินใบ, แมลงค่อมทอง, ไรลำไย, เพลี้ยแป้ง, เพลี้ยหอยและค้ำควา ลักษณะการผลิตลำไย นอกฤดู สารที่ใช้คือสารโพรแทสซีเอ็มคลอเรต การลงทุน ผลิตลำไยของเกษตรกรเฉลี่ยต่อไร่ พบว่าลงทุนการผลิตเฉลี่ย 15,447.86 บาท ขายลำไยได้เฉลี่ย 68,510.87 บาท และมีกำไรสุทธิเฉลี่ย 53,063.01 บาท และเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย คะแนนเฉลี่ย 3.02 อยู่ในระดับปานกลาง ช่องทางและวิธีการในการส่งเสริม โดยเจ้าหน้าที่จากทางราชการ ผ่าน สื่อโทรทัศน์ คู่มือ ซีดี/วีดีโอ และการบรรยาย

เฉลิมพร ลำน้อย (2558, น.88) ศึกษาเรื่อง การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร อำเภอบึงนาราง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยในสภาพพื้นที่ชายเขา ลักษณะดินที่ปลูกลำไยเป็นดินลูกรัง ใช้ระยะปลูกลำไย 8x8 เมตร เกษตรกรทั้งหมดปลูกลำไยพันธุ์ อีดอ พื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 6.54 ไร่ โดยซื้อพันธุ์ลำไยมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้และส่วนใหญ่เป็นกิ่งชำ อายุของลำไยเฉลี่ย 11.41 เกษตรกรทั้งหมดอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำในการปลูกลำไย มีการตัดแต่งกิ่งลำไยแต่ไม่เคยตัดแต่งช่อดอก เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีทางดิน โดยส่วนใหญ่จะใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการฉีดปุ๋ยเคมีทางใบ โดยสูตร ปุ๋ยเคมีที่ฉีดทางใบใช้สูตร 13-0-46 เกษตรกรมีการฉีดฮอร์โมนแคลเซียมโบรอน มีการกำจัดวัชพืช โดยวิธีตัดหญ้า พบการระบาดของเพลี้ยแป้ง มีการใช้สารไซเปอร์เมทรินในการป้องกันกำจัด ศัตรูพืช พบการระบาดของโรคราดำในสวนลำไยมีการใช้กำมะถันในการป้องกันกำจัด โรคพืช เกษตรกรทั้งหมดผลิตลำไยในฤดู ขายลำไยให้พ่อค้าคนกลาง ลำไยที่ขายได้มีเกรด AA เฉลี่ย 852.30 กิโลกรัม เกรด A เฉลี่ย 1,808.75 กิโลกรัม และ เกรด B เฉลี่ย 1,374.30 กิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยเฉลี่ย 27,660.50 บาทต่อปี

รักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) ศึกษาเรื่อง การผลิตและการลงทุนผลิตลำไย ของ เกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็น พื้นที่ราบ เป็นดินร่วน ปลูกพันธุ์อีดอ อายุลำไยเฉลี่ย 9.43 ปี ให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 6.03 ปี แหล่งน้ำที่ ใช้เป็นของตนเอง วิธีการให้น้ำเป็นแบบฝอยเหนือดิน มีการตัดแต่งกิ่งปีละ 1 ครั้ง ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยซี โป้ และปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 มีการให้น้ำลำไยเฉลี่ย 13.20 ครั้งต่อฤดูกาลผลิต เกษตรกรขายลำไยที่

ตลาดหมู่บ้าน โดยการขายเองไม่มีการออฟเกรด การลงทุนการผลิตลำไยของเกษตรกรเฉลี่ยต่อ 1 ไร่ พบว่า ลงทุนการผลิตเฉลี่ย 3,382.25 บาท ขายลำไยได้เฉลี่ย 10,231.20 บาท และมีกำไรสุทธิเฉลี่ย 7,042.13 บาทต่อไร่

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้

ปิยะนุช ถินันตา และพิกุล สุรพรไพบุลย์ (2557, 325-331) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟ และคุณภาพของกาแฟชุมชนบ้าน สันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูป กาแฟสวนยาหลวงซึ่งใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้มีส่วนกระตุ้นให้เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกกลุ่มฯ รับรู้ และ ตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของตนเองและกลุ่มฯ ร่วมกันยกระดับความรู้ที่มีเกี่ยวกับกระบวนการผลิตและแปรรูป การจำหน่าย ทั้งหมด โดยการนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวของตนแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเปิดโอกาสให้เกษตรกรรุ่นใหม่ของชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพการผลิตกาแฟและการยกระดับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ผลิตกาแฟทุกขั้นตอนเป็นเอกสารการจัดการความรู้ โดยการถอดความรู้และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรของกระบวนการผลิตกาแฟบ้านสันเจริญ จึงเป็นการนำความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ออกมาเป็นความรู้ที่เปิดเผยชัดเจน และใช้ เพื่อการพัฒนากระบวนการผลิตกาแฟบ้านสันเจริญได้

ภัทรชานนท์ สายแก้ว (2560, น.119-120) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านข้าวในจังหวัดนครพนม พบว่า คณะกรรมการศูนย์ทั้งหมดปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ในการศึกษาจากเอกสารสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ internet นิตยสาร เรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรต้นแบบ เรียนรู้จากประสบการณ์ของคณะกรรมการศูนย์ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการเก็บไว้ในตัวบุคคล(จดจำ) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน ผ่านการประชุมศูนย์ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลภายนอกศูนย์ ผ่านการจัดฝึกอบรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุน คณะกรรมการศูนย์ฯ ไม่มีการปฏิบัติในประเด็นการประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเรียบเรียงติดต่อและปรับปรุงเนื้อหาให้มีความถูกต้องครบถ้วน ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพราะการประมวลจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่คอยชี้แนะแนวทางการเรียบเรียงปรับเนื้อหาให้มีความถูกต้อง คณะกรรมการศูนย์ฯ มีการเข้าถึงความรู้จากบอร์ดประชาสัมพันธ์ และการทำข่าวสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อยอยู่ เพราะการจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์และข่าวสารต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์น้อยและอยู่ในวงที่จำกัด

วารางคณา โดโพธิ์ไทย. (2552) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการศึกษาพบว่า 1.รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการองค์กร องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การเตรียมการ การกำหนดความรู้ การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น การสร้างและตรวจสอบความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ และการสรุปความรู้ องค์ประกอบที่ 3 ได้แก่ การประเมินการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบ และการประเมินความรู้ 2. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชโดยผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มตัวอย่างพบว่าเหมาะสมในระดับมาก 3.ผลการประเมินความรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิเหมาะสมอยู่ในระดับดี 4.ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

วินัย ขาวมี. (2557) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวของเกษตรกรประกอบด้วย การสร้างความรู้ซึ่งเกษตรกรสร้างความรู้โดยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษมาทดลองปฏิบัติผสมผสานกับความรู้จากการถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรวมทั้งความรู้ที่ได้จากเพื่อนบ้านมาประยุกต์ใช้ ด้านการแสวงหาความรู้พบว่าเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การฝึกอบรม ตลอดจนสื่อต่างๆเช่น โทรทัศน์ วิทยุ เอกสารต่างๆ การปรับใช้ความรู้ พบว่าเกษตรกรนำเอาความรู้จากการถ่ายทอดมาทดลองปฏิบัติ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้พบว่าเกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการพูดคุยกันหลังเลิกงานในที่ชุมชน เช่น ตลาด ร้านค้า งานเลี้ยงภายในชุมชน เป็นต้น

สมบัติ สิงฆราช. (2551) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเมืองแก้ว หมู่ 5 ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตผู้ผลิตส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพทางเทคนิค เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่มีประสบการณ์และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมาจากความรู้ของครอบครัวในการผลิตลำไยอบแห้งสีทอง

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการความรู้

กัลยาณี สมงาม. (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่

เกษตรกรส่วนใหญ่พบในระดับมากคือ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านการจัดการ และปัญหาด้านการส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

วินัย ขาวมี. (2557) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สำหรับปัญหาในการจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวในเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผ่านการฝึกอบรม นอกจากนี้ช่องทางการเข้าถึงความรู้ผ่านสื่อต่างๆยังไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรที่ได้ผลผลิตสูงกับเกษตรกรที่ได้ผลผลิตต่ำยังไม่มีประสิทธิภาพ

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้

กัลยาณี สมงาม. (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่พบในระดับมากคือ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านการจัดการ และปัญหาด้านการส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ข้อเสนอแนะคือต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนเชื้อราไตรโคเดอร์มาและอบรมให้ความรู้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการคือ ภาครัฐต้องให้ความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาด การผลิตลำไยนอกฤดูเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาผลผลิตลำไยล้นตลาด เทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่งลำไยทำให้กลุ่มเกษตรกรผลิตลำไยที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เดชา วงศ์ปีสตะ. (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการความรู้ กรณีศึกษา คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ได้แก่ อีเมล (e-mail) ระบบสื่อสารแบบไร้สาย (Wireless LAN) หรือโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น Facebook เป็นต้น 2) เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ การจัดทำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) การแชร์ทรัพยากรร่วมกัน เช่น เครื่องพิมพ์ เอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร และการใช้ระบบสนับสนุนการทำงาน เช่น โปรแกรม Google App for Education เป็นต้น และ 3) เทคโนโลยีด้านการจัดเก็บ ได้แก่ การใช้โปรแกรม Microsoft Office การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพาฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ การใช้ระบบ บริการการศึกษา การจัดทำระบบฐานข้อมูล เช่น ระบบงานสารบรรณ ระบบฐานข้อมูล บุคลากร จัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น

วินัย ขาวมี. (2557) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวของ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ ในการจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในตำบลและนักวิชาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองแก้ว จัดกิจกรรมถอดบทเรียนของเกษตรกรที่ได้ผลผลิตข้าวสูง และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้องค์ความรู้ดังกล่าวรวมทั้งการศึกษาดูงานแปลงสาธิตของ เกษตรกรที่ได้ผลผลิตข้าวสูง โดยให้เกษตรกรเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้กันเองภายในชุมชน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นที่จะ ศึกษา การจัดการความรู้การผลิตลำไยตามของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1.สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ 2.สภาพการผลิตลำไยของ เกษตรกร 3.กระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร 4.ปัญหาและข้อเสนอแนะแนว ทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เพื่อศึกษาการผลิตลำไยของเกษตรกร เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไย ของเกษตรกร และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร โดยเนื้อหา ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 8 ตำบล รวมทั้งหมด 197 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอสอง, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane 1973: 1088 อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง, 2557)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{[197]}{1 + ([197] ([0.05])^2)} \\ &= 132 \end{aligned}$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (n)} = 132 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 67 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสองห้อง 8 ตำบล ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อความในแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 รายละเอียดแบบสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด และปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พื้นที่ปลูก ลักษณะการถือครองพื้นที่ เอกสารสิทธิ์ อาชีพหลัก อาชีพรอง ปริมาณผลผลิตรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตร แหล่งเงินทุน ต้นทุนการผลิตลำไย

ตอนที่ 2 การผลิตลำไยของเกษตรกร ประกอบด้วย การผลิตลำไย ได้แก่ สภาพพื้นที่ปลูก พันธุ์ลำไย ระยะปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ วิธีการปลูก การดูแลรักษา ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การฉีดพ่นสารโรมอน การตัดแต่งกิ่ง การบังคับการออกดอก การกำจัดวัชพืช และการป้องกันกำจัดโรค การเก็บเกี่ยวผลผลิต ได้แก่ วิธีการเก็บเกี่ยว และวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย และการจำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ตลาดที่จำหน่าย ลักษณะการขาย การคัดเกรด

ตอนที่ 3 การจัดการความรู้การผลิตลำไย ประกอบด้วย 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเข้าถึงความรู้ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ 7) การเรียนรู้โดยคำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติซึ่งผู้ตอบเลือกตอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติ 2 ส่วน ดังนี้

การปฏิบัติ	ค่าน้ำหนักคะแนน
ไม่ปฏิบัติ	เท่ากับ 0 คะแนน
ปฏิบัติ	เท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย โดยมีคำถามให้ตอบ 2 ส่วน คือ คำถามเกี่ยวกับปัญหาและคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบโดยแบ่งเป็น 5 ระดับตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) ดังนี้

ค่าน้ำหนักคะแนน		ระดับความคิดเห็น
1 คะแนน	เท่ากับ	น้อยที่สุด
2 คะแนน	เท่ากับ	น้อย
3 คะแนน	เท่ากับ	ปานกลาง
4 คะแนน	เท่ากับ	มาก
5 คะแนน	เท่ากับ	มากที่สุด

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

2.3.1 ผู้ศึกษา ตรวจสอบความสมบูรณ์ ด้วยตนเองในขั้นต้นแล้วนำเสนอแบบสัมภาษณ์ ไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและให้คำแนะนำแก้ไข

2.3.2 นำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย เกษตรอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ เกษตรอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ จังหวัดแพร่ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากสูตร (Riviovelli and Hambleton, 1997)

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

$$\text{โดยใช้สูตรการหาค่า IOC คือ } IOC = \frac{\sum R}{n}$$

IOC	หมายถึง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
n	หมายถึง	จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 3.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity)

ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมินความ ตรง
การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร ผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่	0.98	ใช้ได้

2.1.4 ตรวจสอบความเที่ยง (reliability) หลังจากแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคมากกว่า .80 ขึ้นไป จึงนำไปเก็บข้อมูล

ซึ่งพบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.8 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ (Jump, 1978, อ้างถึงใน มานิต ดาเกลียง, 2558, น.37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.8 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตารางที่ 3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความเที่ยงในเนื้อหา (Reliability)

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)	ผลการประเมินความ เที่ยง
ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการความรู้เกี่ยวกับ การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่	0.960	ใช้ได้

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)	ผลการประเมินความ เที่ยง
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะจัดการความรู้เกี่ยวกับ การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่	0.963	ใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน ระหว่างเดือน
ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม โดยการใช่แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 การวางแผน วางแผนการสัมภาษณ์ จัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานขอความร่วมมือจากนักวิชาการ
ส่งเสริมการเกษตรประจำอำเภอ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กำนันผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มแปลงใหญ่
เพื่อจัดทำแผนออกเก็บรวบรวมข้อมูลนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์
เกษตรกรกลุ่มเกษตรกร

3.3 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้สัมภาษณ์เกษตรกร ได้แก่แบบ
สัมภาษณ์ รายชื่อเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ดินสอ ปากกา เครื่องคิดเลข และกล้องถ่ายรูป

3.4 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเอง ชี้แจง
วัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ของเกษตรกรที่จะได้รับการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ ชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์ และอ่านคำถามให้เกษตรกรตอบ
โดยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้บันทึกคำตอบ

2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลบริบทในการผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่ง
กิ่ง ความรู้การผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งของเกษตรกร และการสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่ององค์ความรู้
การผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งกิ่ง

3.5 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความการ
ตรวจสอบ ความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลทุกข้อที่ได้จากการสัมภาษณ์ และหากแบบ
สัมภาษณ์มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้มีความ
ครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.6 นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบความ
ถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยวิเคราะห์จำนวน 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการสรุปข้อมูลเบื้องต้น ในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 2 การผลิตลำไยของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการสรุปข้อมูลเบื้องต้น ในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 3 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าร้อยละ (Percentage) พร้อมทั้งวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติ โดยพิจารณาจากจำนวนคะแนนจำนวนข้อที่ปฏิบัติ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนน		ระดับการปฏิบัติ
1 - 5 คะแนน	เท่ากับ	ปฏิบัติน้อยที่สุด
6 - 10 คะแนน	เท่ากับ	ปฏิบัติน้อย
11 - 15 คะแนน	เท่ากับ	ปฏิบัติปานกลาง
16 - 20 คะแนน	เท่ากับ	ปฏิบัติมาก
21 - 25 คะแนน	เท่ากับ	ปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

4.1 ระดับของปัญหา วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดระดับโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย
	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะข้อเสนอนโยบายแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไย

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอนโยบาย โดยกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่” ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

การศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองประกอบด้วยปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1.1 สภาพส่วนบุคคล ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

	ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	71	53.8
	หญิง	61	46.2
อายุ (ปี)	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	3	2.3
	41-50	21	15.9
	51-60	39	29.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
61-70	51	38.6
71 ปี ขึ้นไป	18	13.6
ค่าสูงสุด = 84 ค่าต่ำสุด = 30 ค่าเฉลี่ย = 60.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.849		
สถานภาพสมรส		
โสด	23	17.4
สมรส	104	78.8
หย่าร้าง	5	3.8
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	3	2.3
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	24	18.2
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	33	25.0
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	19	14.4
ปริญญาตรีมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	28	21.2
อนุปริญญา/ปวส.	15	11.4
ปริญญาตรี	10	7.6
ประสบการณ์ปลูกกล้วย (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	22	16.7
11-20 ปี	80	60.6
21-30 ปี	22	16.7
30 ปี ขึ้นไป	8	6.1
ค่าสูงสุด = 44 ค่าต่ำสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 18.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.153		
ประสบการณ์ในการฝึกอบรม (ครั้ง)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง	42	31.8
2-5 ครั้ง	60	45.5
6-9 ครั้ง	21	15.9
10 ครั้ง ขึ้นไป	9	6.8
ค่าสูงสุด = 12 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 4.78 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.803		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1-2	37	28.0
3-4	62	47.0
5-6	32	24.2
มากกว่า 6	1	0.80
ค่าสูงสุด = 8 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 3.55 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.459		

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองในจังหวัดแพร่สรุปได้ดังนี้

- 1. เพศ** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 53.8 เป็นเพศชาย และอีกร้อยละ 46.2 เป็นเพศหญิง
- 2. อายุ** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 38.6 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี รองลงมา ร้อยละ 29.5 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 15.9 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 13.6 มีอายุ 71 ปี ขึ้นไป และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.3 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี โดยที่เกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีอายุสูงสุด 84 ปี และอายุต่ำสุด 30 ปี อายุเฉลี่ย 60.58 ปี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.849 ปี
- 3. สถานภาพสมรส** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 78.8 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 17.4 มีสถานภาพโสด และร้อยละ 3.8 มีสถานภาพหย่าร้าง
- 4. ระดับการศึกษา** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 25.0 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา ร้อยละ 21.2 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 18.2 มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 14.4 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 11.4 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส ร้อยละ 7.6 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และร้อยละ 2.3 ไม่ได้รับการศึกษา
- 5. ประสบการณ์ในการปลูกลำไย** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 60.6 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไย ระหว่าง 11-20 ปี รองลงมา ร้อยละ 16.7 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกลำไย ระหว่าง 21-30 ปี และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.1 มากกว่า 30 ปี โดยที่เกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีประสบการณ์ในการปลูกลำไย สูงสุด 44 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยต่ำสุด 3 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 18.33 ปี

6. ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 45.5 มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย ระหว่าง 2-5 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 31.8 มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง ร้อยละ 15.9 มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย ระหว่าง 6-9 ครั้ง และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.8 มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไยสูงสุด โดยที่เกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไยสูงสุด 12 ครั้ง มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไยต่ำสุด 1 ครั้ง และมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไยเฉลี่ย 4.78 ครั้ง

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 47.0 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 28.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 24.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5-6 คน และร้อยละ 0.80 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 6 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเรือน เฉลี่ย 3.55 คน

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.2 ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

		n=132
	ประเด็น	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร	ไม่เป็น	3.8
	เป็น	96.2
	สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	71.2
	สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	34.8
	สมาชิก ธกส.	43.9
	สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	12.9
	สมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	8.3
	สมาชิกกลุ่มกองทุนเงินล้าน	33.3

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ปลูกลำไย ลักษณะการถือครองที่ดิน ประเภทเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ปลูกลำไย อาชีพ ปริมาณผลผลิตลำไย รายได้ แหล่งเงินทุน และต้นทุนการผลิตลำไย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

n=132		
ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน(คน)		
1-2	104	78.8
3-4	25	18.9
5-6	3	2.3
ค่าสูงสุด = 6 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 1.98 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.022		
พื้นที่ปลูกลำไย		
1-5 ไร่	95	72.0
6-10 ไร่	33	25.0
11-15 ไร่	2	2.0
16-20	2	1.5
ค่าสูงสุด = 36 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 4.32 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.074		
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
เช่า	11	8.3
ของตนเอง	121	91.7
ประเภทเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไย		
โฉนด	93	70.5
น.ส.3 ก	19	14.4
สปก. 4-01	10	7.6
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	10	7.6

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปริมาณผลผลิตลำไยต่อไร่		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 กิโลกรัม	5	3.8
251-500 กิโลกรัม	77	58.3
501-750 กิโลกรัม	43	32.6
751 กิโลกรัมขึ้นไป	7	5.3
ค่าสูงสุด = 1000 ค่าต่ำสุด = 220 ค่าเฉลี่ย = 504.47 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 144.705		
รายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตร รอบปี 64 (บาทต่อปี)		
1-25,000	85	64.4
25,001 - 50,000	23	17.4
50,001 - 75,000	9	6.8
75,001 - 100,000	5	3.8
มากกว่า 100,001 ขึ้นไป	10	7.6
ค่าสูงสุด = 200,000 ค่าต่ำสุด = 2,000 ค่าเฉลี่ย 32,337.12 = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 39,327.772		
รายได้จากการขายผลผลิตลำไย (บาทต่อปี)		
1 - 10,000	91	68.9
10,001 - 20,000	18	13.6
20,001 - 30,000	14	10.6
มากกว่า 30,001 ขึ้นไป	9	6.8
ค่าสูงสุด = 80,000 ค่าต่ำสุด = 1,000 ค่าเฉลี่ย = 12,534.09 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 14,392.427		
รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000	58	43.9
1,001 - 20,000	42	31.8
20,001 - 40,000	12	9.1
มากกว่า 40,000 ขึ้นไป	20	15.2
20,001 - 40,000	12	9.1
มากกว่า 40,000 ขึ้นไป	20	15.2
ค่าสูงสุด = 100,000 ค่าต่ำสุด = 1,000 ค่าเฉลี่ย = 27,645.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 27,039.875		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย		
ทุนตนเอง	122	92.4
ธกส.	10	7.6
ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย (บาทต่อไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 600	6	4.5
700 – 1,200	65	49.2
1,300 - 1,800	42	31.8
1,900 - 2,200	15	11.4
มากกว่า 2,300 ขึ้นไป	4	3.0
ค่าสูงสุด = 3,000 ค่าต่ำสุด = 500 ค่าเฉลี่ย 1,302.27 = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 472.441		

จากตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย สรุปได้ดังนี้

- จำนวนแรงงานในครัวเรือน** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 78.8 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวน 1-2 คน รองลงมาร้อยละ 18.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวน 3-4 คน ร้อยละ 2.3 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวน 5-6 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.98 คน
- พื้นที่ปลูกลำไย** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 72.0 มีพื้นที่ปลูกลำไย 1-5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.0 มีพื้นที่ปลูกลำไย 6-10 ไร่ ร้อยละ 2.0 มีพื้นที่ปลูกลำไย 11-15 ไร่ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 1.5 มีพื้นที่ปลูกลำไยมากกว่า 16-20 ไร่ โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีพื้นที่ปลูกลำไยมากที่สุด 36 ไร่ มีพื้นที่ปลูกลำไยน้อยที่สุด 1 ไร่ มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 4.32 ไร่
- ประเภทเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไย** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 70.5 มีเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไยเป็นโฉนด รองลงมา ร้อยละ 14.4 มีเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไยเป็นน.ส.3 ก และเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 7.6 มีเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไยเป็นน.ส.3 และสปก. 4-
- ปริมาณผลผลิตลำไยต่อไร่** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 58.3 มีปริมาณผลผลิตระหว่าง 251-500 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 32.6 มีปริมาณผลผลิตลำไยอยู่ระหว่าง 501-750 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 5.3 มีปริมาณผลผลิตลำไยมากกว่า 751 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป ร้อยละ 3.8 มีปริมาณผลผลิตลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 กิโลกรัม โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีปริมาณผลผลิต

ลำไยสูงสุด 1000 กิโลกรัมต่อไร่ มีปริมาณผลผลิตลำไยต่ำสุด 220 กิโลกรัมต่อไร่ มีปริมาณผลผลิตลำไยเฉลี่ย 504.47 กิโลกรัมต่อไร่

5. รายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตร รอบปี 64 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 64.4 มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรระหว่าง 1 - 25,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 17.4 มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรระหว่าง 25,001 - 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 6.8 มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรระหว่าง 50,001 - 75,000 บาทต่อปี ร้อยละ 3.8 มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรระหว่าง 75,001 - 100,000 บาทต่อปี และร้อยละ 7.6 มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรมากกว่า 100,001 บาทขึ้นไปโดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรมากที่สุด 200,000 บาทต่อปี มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรน้อยที่สุด 2,000 บาทต่อปี มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 32,337.12 บาทต่อปี

6. รายได้จากการขายผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 68.9 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยระหว่าง 1-10,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 13.6 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยระหว่าง 10,001 - 20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.6 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยระหว่าง 20,001 - 30,000 บาทต่อปี และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 6.8 มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยมากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยมากที่สุด 80,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยน้อยที่สุด 1,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 12,534.09 บาทต่อปี

7. รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 43.9 มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 31.8 มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ระหว่าง 1,001 - 20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 15.2 มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 9.1 มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ระหว่าง 20,001 - 40,000 โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ มากที่สุด 100,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ น้อยที่สุด 1,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ เฉลี่ย 27,645.57 บาทต่อปี

8. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 92.4 มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยเป็นของตนเอง และ ร้อยละ 7.6 มีแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยเป็นธกส.

9. ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 49.2 มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 600 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 31.8 มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิต

ลำไยระหว่าง 700 – 1,200 บาทต่อไร่ ร้อยละ 11.4 มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยระหว่างระหว่าง 1,300 - 1,800 บาทต่อไร่ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 4.5 มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยระหว่าง 1,900 - 2,200 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยมากที่สุด 3,000 บาทต่อไร่ มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยน้อยที่สุด 500 บาทต่อไร่ มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 1,302.27 บาทต่อไร่

ตอนที่ 2 การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
n=132		
1. ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย		
1.1 พื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ราบ	118	89.4
1.2 พื้นที่ดอน	14	10.6
2. พันธุ์ลำไยที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
2.1 พันธุ์อีดอ	121	91.7
2.2 พันธุ์เบี้ยวเขียว	1	0.80
2.3 พันธุ์สีชมพู	10	7.60
3. ระยะเวลาปลูกลำไย		
3.1 การปลูกระยะห่าง	49	37.1
3.2 การปลูกระบบแนวระดับ	2	1.50
3.3 การปลูกระยะชิด	81	61.40
4. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกลำไย		
4.1 น้ำฝน	82	62.1
4.2 แหล่งน้ำของตนเอง	58	64.4
4.3 คลองชลประทาน	12	9.1
4.4 บ่อน้ำตื้น	12	9.1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
5. วิธีการปลูกลำไย		
5.1 เตรียมต้นพันธุ์ลำไยก่อนปลูก ประมาณ 1-2 สัปดาห์	115	87.10
5.2 เตรียมหลุมปลูกลำไยโดยการกวาดระยะ วางไม้กำหนดตำแหน่งของหลุมปลูก ขุดหลุมปลูก	72	54.50
5.3 ขุดหลุมแยกชั้นดินบนและดินล่างออกจากกัน ตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนปลูก	38	28.80
5.4 คลุกเค้าปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก จากนั้นใส่ลงไปบริเวณก้นหลุมปลูกต้นลำไย	93	70.50
5.5 วางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก	118	89.4

จากตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่

1. ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 89.4 มีลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ราบ รองลงมา ร้อยละ 10.6 มีลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นที่ดอน

2. พันธุ์ลำไยที่ปลูก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 91.7 มีใช้ลำไยพันธุ์อีดอ รองลงมา ร้อยละ 7.60 พันธุ์สีชมพู และร้อยละ 0.80 พันธุ์เบี้ยวเขียว

3. ระยะปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 61.4 มีระยะการปลูกลำไยแบบระยะชิด รองลงมา ร้อยละ 37.1 มีระยะการปลูกลำไยระยะห่าง และร้อยละ 1.5 มีระยะการปลูกลำไยแบบระบบแนวระดับ

4. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 64.4 ใช้แหล่งน้ำของตนเองในการปลูกลำไย รองลงมา ร้อยละ 62.1 อาศัยน้ำฝนในการปลูกลำไย ร้อยละ 9.1 ใช้แหล่งน้ำใช้แหล่งน้ำจากคลองชลประทาน และ ใช้บ่อน้ำตื้นในการปลูกลำไย

5. วิธีการปลูกลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 89.4 มีวิธีการปลูกลำไย โดยวางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก รองลงมา ร้อยละ 87.10 มีวิธีการปลูกลำไย เตรียมต้นพันธุ์ลำไยก่อนปลูก ประมาณ 1-2 สัปดาห์ ร้อยละ 70.50 มี

วิธีการปลูกลำไย คลุกเค้าปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก จากนั้นใส่ลงไปบริเวณก้นหลุมปลูกต้นลำไย ร้อยละ 54.50 เตรียมหลุมปลูกลำไยโดยการวัดระยะ วางไม้กำหนดตำแหน่งของหลุมปลูก ขุดหลุมปลูก และ ร้อยละ 28.80 ขุดหลุมแยกชั้นดินบนและดินล่างออกจากกัน ตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนปลูก

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลรักษาลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ตารางที่ 4.5 การดูแลรักษาลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
n=132		
1. การให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิต		
ไม่มีการให้น้ำ	46	34.80
มีการให้น้ำ	86	65.20
ให้น้ำโดยวิธี		
1.1 ใช้ระบบน้ำหยด	0	0.00
1.2 ใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน	11	8.30
1.3 ใช้สายยางราดรดน้ำ	91	68.90
2. การให้น้ำลำไยระยะหลังให้ผลผลิต		
ไม่มีการให้น้ำ	60	45.50
มีการให้น้ำ	72	54.50
ให้น้ำโดยวิธี		
2.1 ใช้ระบบน้ำหยด	0	0.00
2.2 ใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน	11	8.30
2.3 ใช้สายยางราดรดน้ำ	71	53.80
3. การใส่ปุ๋ยลำไย		
3.1 ปุ๋ยจี้วัว (กิโลกรัม)		
1-5	25	18.9
6-10	20	15.2
11-15	2	1.5

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
15 ขึ้นไป	53	40.2
ค่าสูงสุด = 50 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 16.23 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.950		
3.2 ปุ๋ยขี้ไก่ (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่	131	99.2
2	1	0.8
ค่าสูงสุด = 2 ค่าต่ำสุด = 2 ค่าเฉลี่ย = 2.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.000		
3.3 ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่	101	76.5
1	27	20.5
2	4	3.0
ค่าสูงสุด = 2 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 1.13 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.341		
3.4 ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่	108	81.8
1	17	12.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 2	7	5.3
ค่าสูงสุด = 3 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 1.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.755		
3.5 ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่	40	30.3
1	65	49.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 2	27	20.5
ค่าสูงสุด = 3 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 1.32 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.548		
3.6 ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่	119	90.2
1	11	8.3
2	2	1.5
ค่าสูงสุด = 2 ค่าต่ำสุด = 1 ค่าเฉลี่ย = 1.15 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.376		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
4. การฉีดพ่นฮอร์โมน		
ฉีดพ่นฮอร์โมน	46	34.8
ฉีดพ่นสารชีวภาพ	2	1.5
5. การตัดแต่งกิ่งลำไย		
ไม่ตัดแต่ง	13	9.8
ตัดแต่ง	119	90.2
5.1 ตัดแต่งปีละ		
ตัดแต่งปีละ 1 ครั้ง	113	85.6
ตัดแต่งปีละ 2 ครั้ง	6	4.5
5.2 ช่วงเวลาในการตัดแต่ง		
สิงหาคม	29	22.0
กันยายน	63	47.7
ตุลาคม	18	13.6
พฤศจิกายน	6	4.5
ธันวาคม	3	2.3
5.3 รูปแบบตัดแต่งกิ่ง		
รูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงเปิดกลางพุ่ม	97	73.5
รูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงทรงสี่เหลี่ยม	1	0.8
รูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงทรงฝ่าชีหงาย	21	15.9
6. การบังคับการออกดอก		
ไม่มีการบังคับการออกดอก	89	67.4
มีการบังคับการออกดอก	43	32.6
7. การกำจัดวัชพืช		
7.1 ไถ	5	3.8
7.2 ตัด	117	88.6
7.3 ปลูกพืชคลุมดิน	8	6.1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	ประเด็น	การดำเนินงาน	
		จำนวน	ร้อยละ
7.4	ใช้สารเคมี	2	1.5
8. การป้องกันกำจัดโรคและแมลง			
8.1 ป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี		38	28.8
8.1.1	อะบาแมคติน	38	28.8
8.1.2	แลมปีดาไซฮาโลทริน	0	0.0
8.2 ป้องกันกำจัดโดยใช้สารชีวภัณฑ์		30	22.7
8.2.1	บิวเวอเรีย	19	14.4
8.2.2	น้ำส้มควันไม้	11	8.3

จากตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลรักษาลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งกิ่งของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

1. การให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิต พบว่า เกษตรกรสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 65.20 มีการให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิต และ ร้อยละ 34.80 ไม่มีการให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิต พบว่า เกษตรกรสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 68.90 มีการใช้สายยางราดรดน้ำรองลงมา ร้อยละ 8.30 ให้น้ำแบบใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน

2. การให้น้ำลำไยระยะหลังให้ผลผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ร้อยละ 54.50 มีการให้น้ำลำไยระยะหลังให้ผลผลิต และ ร้อยละ 45.50 ไม่มีการให้น้ำลำไยระยะหลังให้ผลผลิต พบว่า เกษตรกรสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 53.80 มีการใช้สายยางราดรดน้ำรองลงมา ร้อยละ 8.30 ให้น้ำแบบใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน

3. การใส่ปุ๋ยลำไย

3.1 การใส่ปุ๋ยจี้วัว พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 18.9 มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตรา 1-5 กิโลกรัมต่อต้น รองลงมา ร้อยละ 15.2 มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตรา 6-10 กิโลกรัมต่อต้น ร้อยละ 1.5 มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตรา 11-15 กิโลกรัมต่อต้น และ ร้อยละ 40.2 มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตรา 15 กิโลกรัมต่อต้นขึ้นไป โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตราสูงสุด 50 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวในอัตราต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยจี้วัวเฉลี่ย 16.23 กิโลกรัมต่อต้น

3.2 การใส่ปุ๋ยจี้ไก่ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 99.2 ไม่มีการใส่ปุ๋ยจี้ไก่อรองลงมา ร้อยละ 0.8 มีการใส่ปุ๋ยจี้ไก่อในอัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้น โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยจี้ไก่อใน

อัตราสูงสุด 2 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยชี้ไก่ในอัตราต่ำสุด 2 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยชี้ไก่เฉลี่ย 2 กิโลกรัมต่อต้น

3.3 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 76.5 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 รองลงมาร้อยละ 20.5 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น ร้อยละ 3.0 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ในอัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้น โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ในอัตราสูงสุด 2 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ในอัตราต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 เฉลี่ย 1.13 กิโลกรัมต่อต้น

3.4 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 81.8 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 รองลงมาร้อยละ 12.9 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น ร้อยละ 5.3 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ในอัตรา มากกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลกรัม โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ในอัตราสูงสุด 3 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 ในอัตราต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 เฉลี่ย 1.38 กิโลกรัมต่อต้น

3.5 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 49.2 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น รองลงมาร้อยละ 30.3 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ร้อยละ 20.5 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตรา มากกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลกรัม โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตราสูงสุด 3 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตราต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เฉลี่ย 1.32 กิโลกรัมต่อต้น

3.6 การใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 90.2 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 รองลงมาร้อยละ 8.3 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น ร้อยละ 1.5 มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 ในอัตรา 2 กิโลกรัมต่อต้น โดยเกษตรกร มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 ในอัตราสูงสุด 2 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 ในอัตราต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 เฉลี่ย 1.15 กิโลกรัมต่อต้น

4. การฉีดพ่นฮอร์โมน / สารชีวภาพ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 34.80 มีการฉีดพ่นฮอร์โมน และรองลงมา ร้อยละ 1.50 มีการฉีดพ่นสารชีวภาพ

5. การตัดแต่งกิ่งลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 90.2 มีการตัดแต่งกิ่งลำไย และรองลงมา ร้อยละ 9.8 ไม่มีการตัดแต่งกิ่งลำไย

5.1 จำนวนครั้งในการตัดแต่งลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ร้อยละ 85.6 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 4.5 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยปีละ 2 ครั้ง

5.2 ช่วงเวลาในการตัดแต่งลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 47.7 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยในช่วงเดือนกันยายน รองลงมา ร้อยละ 22.0 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยในช่วงเดือนสิงหาคม

ร้อยละ 13.6 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยในช่วงเดือนตุลาคม ร้อยละ 4.5 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยในช่วงเดือนพฤศจิกายน และร้อยละ 2.3 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยในช่วงเดือนธันวาคม

5.3 รูปแบบในการตัดแต่งลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ร้อยละ 73.50 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยรูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงเปิดกลางพุ่ม รองลงมาร้อยละ 15.9 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยรูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงทรงฟาชิงหางย และร้อยละ 0.80 มีการตัดแต่งกิ่งลำไยรูปแบบตัดแต่งกิ่งทรงทรงสี่เหลี่ยม

6. การบังคับการออกดอก พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 67.40 ไม่มีการบังคับการออกดอกให้แก่ลำไย รองลงมา ร้อยละ 32.60 มีการบังคับการออกดอกให้แก่ลำไย

7. การกำจัดวัชพืชในแปลงลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 88.60 มีการกำจัดวัชพืชในแปลงลำไยโดยการตัด รองลงมา ร้อยละ 6.10 มีการกำจัดวัชพืชในแปลงลำไยโดยการปลูกพืชคลุมดิน ร้อยละ 3.80 มีการกำจัดวัชพืชในแปลงลำไยโดยการไถ และร้อยละ 1.50 มีการกำจัดวัชพืชในแปลงลำไยโดยใช้สารเคมี

8. การป้องกันกำจัดโรคและแมลง พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 28.80 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารเคมี รองลงมา ร้อยละ 22.70 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารเคมี ชีวภัณฑ์ โดยร้อยละ 14.40 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารชีวภัณฑ์ชีวเวเรีย

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
n=132		
1. การเก็บเกี่ยวลำไย		
ช่วงเวลาที่เริ่มต้นเก็บเกี่ยว		
มิถุนายน	9	6.8
กรกฎาคม	105	79.5
สิงหาคม	16	12.1
กันยายน	2	1.5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่สิ้นสุดการเก็บเกี่ยว		
กรกฎาคม	5	3.8
สิงหาคม	103	78.0
กันยายน	22	16.7
ตุลาคม	2	1.5
2. วิธีการเก็บเกี่ยว		
2.1 เก็บเกี่ยวลำไยโดยเก็บเกี่ยวลำไยให้หมดทั้งต้นในครั้งเดียวหรือไม่เกิน 2 ครั้ง	59	44.7
2.2 เวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงช่วงบ่าย	38	28.8
2.3 ใช้บันไดพาไปกับต้นลำไยเพื่อปีนขึ้นไปหักข้อผลลำไยลงมาใส่ชั่ง	121	91.7
3. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย		
3.1 ตัดแต่งข้อผลลำไย	124	93.9
3.2 กัดขนาดลำไย	41	31.1
3.3 รมควันลำไยด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์	0	0.0
3.4 เก็บลำไยที่อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส	0	0.0

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ พบว่า

1. การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย

ช่วงเวลาเริ่มต้นเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 79.5 เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนกรกฎาคม รองลงมา ร้อยละ 12.1 เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนสิงหาคม ร้อยละ 6.8 เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนมิถุนายน และร้อยละ 1.5 เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนกันยายน

ช่วงเวลาที่สิ้นสุดการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 78.0 สิ้นสุดเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนสิงหาคม รองลงมา ร้อยละ 12.10 สิ้นสุดเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วง

เดือนกันยายน ร้อยละ 3.8 เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนกรกฎาคม และร้อยละ 1.5 สิ้นสุดเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย ในช่วงเดือนตุลาคม

2. **วิธีการเก็บเกี่ยวลำไย** พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 91.7 มีวิธีการเก็บเกี่ยวลำไย โดยใช้บันไดพาดไปกับต้นลำไยเพื่อปีนขึ้นไปหักช่อผลลำไยลงมาใส่แข่ง รองลงมา ร้อยละ 44.7 มีวิธีการเก็บเกี่ยวลำไย โดยเก็บเกี่ยวลำไยให้หมดทั้งต้นในครั้งเดียวหรือไม่เกิน 2 ครั้ง และร้อยละ 28.8 มีวิธีการเก็บเกี่ยวลำไยโดยเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงช่วงบ่าย

3. **การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย** พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 93.9 มีวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย โดยตัดแต่งช่อผลลำไย รองลงมา ร้อยละ 31.1 มีวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไย โดยคัดขนาดลำไย

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 การจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง

n=132

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตลาดที่ขายผลผลิตในปีที่ผ่านมา		
1.1 ตลาดในหมู่บ้าน	96	72.7
1.2 ตลาดไท	0	0.0
1.3 ตลาดอตก.	0	0.0
1.4 เปิดแผงขายให้นักท่องเที่ยวริมทาง	15	11.4
1.5 พ่อค้าคนกลาง	58	43.9
1.6 ขายออนไลน์	2	1.5
2. ลักษณะการขายผลผลิตลำไย		
2.1 ขายเอง (ขายเหมาสวน)	100	75.8
2.2 รวมกลุ่มขายของตัวเอง	4	3.0
2.3 ขายให้พ่อค้าคนกลาง	44	33.3
2.4 ขายออนไลน์	2	1.5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	การดำเนินงาน	
	จำนวน	ร้อยละ
3. การคัดเกรดลำไยก่อนขาย		
3.1 ไม่มีการคัดเกรด	120	90.9
3.2 การคัดเกรดลำไย	12	9.1
4. รูปแบบการขายผลผลิตลำไย		
4.1 จำหน่ายลำไยสด	132	100.0
4.2 จำหน่ายลำไยอบแห้ง	0	0.0
5. การรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP)		
5.1 ได้รับการรับรอง	15	11.4
5.2 ไม่ได้รับการรับรอง	117	88.6

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ พบว่า

1. ตลาดที่ขายผลผลิตในปีที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 72.7 ขายผลผลิตในตลาดในหมู่บ้าน รองลงมา 43.9 ขายผลผลิตลำไยโดยขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 11.4 ขายผลผลิตลำไยโดยเปิดแผงขายให้นักท่องเที่ยวริมทาง และร้อยละ 1.5 ขายผลผลิตลำไยโดยขายออนไลน์

2. ลักษณะการขายผลผลิตลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 75.8 ขายผลผลิตลำไยโดยขายเอง (ขายเหมาสวน) รองลงมา ร้อยละ 33.3 ขายผลผลิตลำไยโดยขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 3.0 ขายผลผลิตลำไยโดยรวมกลุ่มขายของตัวเอง และร้อยละ 1.5 ขายผลผลิตลำไยโดยขายออนไลน์

3. การคัดเกรดลำไยก่อนขาย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 90.9 เกษตรกรไม่มีการคัดเกรดผลผลิตลำไย และร้อยละ 9.1 เกษตรกรมีการคัดเกรดผลผลิตลำไย

4. รูปแบบการขายผลผลิตลำไย พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 100.0 เกษตรกรมีการจำหน่ายลำไยแบบสดข้อ

5. การรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 88.6 ไม่ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) และร้อยละ 11.4 เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP)

จากผลการสัมภาษณ์ผู้วิจัย สรุปองค์ความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นหลักๆ ได้แก่ 1.การผลิตลำไยของเกษตรกร 2.การดูแลรักษาลำไย 3.การเก็บเกี่ยว และ 4.การจำหน่ายผลผลิต ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ราบ ปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ปลูกลำไยแบบระยะชิด ใช้แหล่งน้ำของตนเองในการปลูกลำไย โดยมีวิธีการปลูกลำไย โดยวางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก มีการดูแลรักษาลำไยซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีการให้น้ำ มีการใส่ปุ๋ยชีววัจเฉื่อย 16.23 กิโลกรัมต่อต้นและใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 1 กิโลกรัม มีการตัดแต่งกิ่งปีละ 1 ครั้ง ในรูปแบบทรงเปิดกลางพุ่ม มีการกำจัดวัชพืชในแปลงโดยการตัด และมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารเคมี

ตอนที่ 3 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่
การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้ผลตามตารางต่อไปนี้
ตารางที่ 4.8 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ประเด็น	ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
n=132			
1.การบ่งชี้ความรู้			
1.1 มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย	101	76.5	2
1.2 มีการระบอบองค์ความรู้ในการผลิตลำไย	67	50.8	4
1.3 มีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้	118	89.4	1
1.4 มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้	85	69.7	3
2.การแสวงหาความรู้			
2.1 การแสวงหาจากภายนอก			
2.1.1 จากการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา	85	64.4	4
2.1.2 จากเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ	112	84.8	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็น	ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
2.1.3 จากการศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet เป็นต้น	104	78.8	3
2.2 การแสวงหาจากภายใน			
2.2.1 จากการสอนของบรรพบุรุษ	108	81.8	2
2.2.2 จากการศึกษาเพิ่มเติม เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มชน	104	78.8	3
2.2.3 จากการศึกษาปฏิบัติและตั้งสมประสบการณ์	112	84.8	1
3.การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ			
3.1การจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ	19	14.4	1
3.2 การจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย	4	3	2
4.การประมวลและกลั่นกรองความรู้			
4.1 ประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร	26	19.7	4
4.2 ประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล	91	68.9	1
4.3 การปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน	28	21.2	3
4.4 การปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์	30	22.7	2
5. การเข้าถึงความรู้			
5.1 หนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ	22	16.7	2
5.2 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board	24	18.2	1
5.3 บอร์ดประชาสัมพันธ์	19	14.4	3
6.การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้			
6.1 การจัดทำเป็นเอกสาร	10	7.6	4
6.2 การจัดทำฐานความรู้	18	13.6	3
6.3 การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	68	51.5	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ประเด็น	ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
6.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning	21	15.9	2
7. การเรียนรู้			
7.1 นำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา	124	93.9	1
7.2 นำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	115	87.1	2

จากตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้ผลดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 89.4 มีการบ่งชี้ความรู้โดยการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้ รองลงมาร้อยละ 76.5 มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย ร้อยละ 69.7 มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ และร้อยละ 50.8 มีการระบุองค์ความรู้ในการผลิตลำไย

2. การแสวงหาความรู้

การแสวงหาจากภายนอก พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 84.8 มีการแสวงหาความรู้จากเรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ รองลงมาร้อยละ 78.8 มีการแสวงหาความรู้จากการศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet เป็นต้น และร้อยละ 64.4 มีการแสวงหาความรู้จากการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา

การแสวงหาจากภายใน พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 84.8 มีการแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติและสั่งสมประสบการณ์ รองลงมาร้อยละ 81.8 มีการแสวงหาความรู้จากการสอนของบรรพบุรุษ และร้อยละ 78.8 มีการแสวงหาความรู้จากการไปศึกษาเพิ่มเติม เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในชุมชน

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 14.4 มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 3 มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดการความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 68.9 มีการประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล รองลงมาร้อยละ ร้อยละ 22.7 มีการประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยการปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ร้อย

ละ 21.2 การปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน และร้อยละ 19.7 มีการประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร

5. การเข้าถึงความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 18.2 มีการเข้าถึงความรู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board รองลงมาร้อยละ 16.7 มีการเข้าถึงความรู้โดยใช้หนังสือเวียนเพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ และร้อยละ 14.4 มีการเข้าถึงความรู้โดยใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในชุมชน

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 51.5 มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการทำกิจกรรมกลุ่มการจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รองลงมาร้อยละ 15.9 มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning ร้อยละ 13.6 มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำฐานความรู้ และร้อยละ 7.6 มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเป็นเอกสาร

7. การเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 93.9 มีการเรียนรู้จากการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา และร้อยละ 87.1 มีการเรียนรู้จากการนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.9 ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่

n=132

จำนวนข้อที่ปฏิบัติ (ระดับความรู้)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5 คะแนน (ระดับน้อยที่สุด)	15	11.4
6-10 คะแนน (ระดับน้อย)	32	24.2
11-15 คะแนน (ระดับปานกลาง)	60	45.5
16-20 คะแนน (ระดับมาก)	23	17.4
21-25 คะแนน (ระดับมากที่สุด)	2	1.5
ค่าสูงสุด = 22 ค่าต่ำสุด = 3 ค่าเฉลี่ย = 11.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.975		

จากตารางที่ 4.9 ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสอง จังหวัดแพร่

เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 45.5 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.2 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับน้อย ร้อยละ 17.4 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 11.4 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 1.5 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด โดยเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตอบปฏิบัติสูงสุด 22 ข้อ ตอบปฏิบัติต่ำสุด 3 ข้อ เฉลี่ยตอบปฏิบัติ 11.83 ข้อ

ตอนที่ 4 ปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

4.1 การวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 ปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ประเด็น	ระดับการมีปัญหา (จำนวน /ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
1. การบ่งชี้ความรู้						3.06	ปานกลาง
1.1 ชุมชนไม่ระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย	8	17	86	8	13	3.01	ปานกลาง
1.2 ขาดการระบอบ่งชี้ความรู้ในการผลิตลำไยว่ามีองค์ความรู้อะไรบ้าง	7	12	71	29	13	3.22	ปานกลาง
1.3 ชุมชนไม่มีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้	3	20	84	12	13	3.09	ปานกลาง
1.4 ชุมชนไม่มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้ในการผลิตลำไย	6	31	76	6	13	2.92	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีปัญหา (จำนวน /ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย
2. การแสวงหาความรู้						2.99	ปาน
						(0.690)	กลาง
2.1 การแสวงหาจากภายนอก							
2.1.1 ไม่มีการศึกษาเพิ่มเติม จากที่ปรึกษา	13 (9.80)	26 (19.7)	69 (52.30)	6 (4.50)	18 (13.60)	2.92 (1.089)	ปาน กลาง
2.1.2 ความรู้ที่ได้จากการ เรียนรู้จากผู้ที่ประสบ ความสำเร็จไม่สอดคล้องกับ เรื่องที่ต้องการเรียนรู้	12 (9.10)	24 (18.20)	67 (50.80)	19 (14.40)	10 (7.60)	2.93 (0.998)	ปาน กลาง
2.1.3 การเข้าถึงข้อมูลได้ยาก จากศึกษาจากเอกสารและสื่อ ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet	7 (5.30)	30 (22.70)	72 (54.50)	8 (6.10)	15 (11.40)	2.95 (0.980)	ปาน กลาง
2.2 การแสวงหาจากภายใน							
2.2.1 ไม่มีการบันทึกความรู้ จากการสอนของบรรพบุรุษ	16 (12.10)	18 (13.60)	66 (50.00)	21 (15.90)	11 (8.30)	2.95 (1.058)	ปาน กลาง
2.2.2 เป็นความรู้ที่แปร เปลี่ยนไปตามความสนใจ ของชุมชนไม่เป็นมาตรฐาน เดียวกันเนื่องจากได้จากการ พูดคุยแลกเปลี่ยนกันใน ชุมชน	7 (5.30)	23 (17.40)	63 (47.70)	29 (22.00)	10 (7.60)	3.09 (0.953)	ปาน กลาง
2.2.3 ขาดความชัดเจนและ การทดสอบทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นความรู้ที่ได้จาก การปฏิบัติและสั่งสม ประสบการณ์	10 (7.60)	16 (12.10)	72 (54.50)	23 (17.40)	11 (8.30)	3.07 (0.967)	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ						3.91	มาก
						(0.769)	
3.1 ไม่มีการจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ	0	2	48	47	36	3.88	มาก
	(0)	(1.5)	(36.4)	(34.8)	(27.3)	(0.829)	
3.1 ไม่มีการจัดการความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถสืบค้นง่าย	0	1	49	40	42	3.93	มาก
	(0)	(0.8)	(37.1)	(30.3)	(31.8)	(0.849)	
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้						3.41	มาก
						(0.829)	
4.1 ไม่มีการประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร	0	13	58	37	24	3.55	มาก
	(0)	(9.80)	(43.90)	(28.00)	(18.20)	(0.903)	
4.2 ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานและใช้ภาษาเดียวกัน	0	27	49	39	17	3.35	ปานกลาง
	(0)	(20.50)	(37.10)	(29.50)	(12.90)	(0.949)	
4.3 การปรับปรุงเนื้อหายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	0	17	66	36	13	3.34	ปานกลาง
	(0)	(12.90)	(50.00)	(27.30)	(9.80)	(0.827)	
5. การเข้าถึงความรู้						3.18	ปานกลาง
						(0.942)	
5.1 ไม่มีการจัดทำหนังสือเวียนเพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ	2	24	72	19	15	3.16	ปานกลาง
	(1.50)	(18.20)	(54.50)	(14.40)	(11.40)	(0.907)	
5.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board ยังไม่แพร่หลายในชุมชน	6	34	37	42	13	3.17	ปานกลาง
	(4.50)	(25.80)	(28.00)	(31.80)	(9.80)	(1.064)	
5.3 ไม่มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ในชุมชน	6	31	40	37	18	3.23	ปานกลาง
	(4.50)	(23.50)	(30.30)	(28.00)	(13.60)	(1.095)	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้						3.30	ปานกลาง
6.1 การจัดทำเอกสารความรู้ เนื้อหายังไม่ครบถ้วน	15 (11.40)	61 (46.20)	41 (31.1)	15 (11.40)	0 (0)	3.42 (0.839)	มาก
6.2 การจัดทำฐานความรู้ใน ชุมชนค่อนข้างน้อย	0 (0)	31 (23.50)	49 (37.10)	42 (31.80)	10 (7.60)	3.23 (0.898)	ปานกลาง
6.3 การจัดงานสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและ กันค่อนข้างน้อย	0 (0)	24 (18.20)	79 (59.80)	18 (13.60)	11 (8.30)	3.12 (0.801)	ปานกลาง
6.4 การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เช่น ระบบ E- Learning ยังไม่แพร่หลาย	6 (4.50)	13 (9.80)	48 (36.40)	52 (39.40)	13 (9.80)	3.40 (0.956)	ปานกลาง
7. การเข้าถึงความรู้						3.25	ปานกลาง
7.1 ยังไม่มีการนำความรู้มา ใช้ในการแก้ไขปัญหาในการ ผลิตลำไย	0 (0)	29 (22.00)	61 (46.20)	37 (28.00)	5 (3.80)	3.14 (0.799)	ปานกลาง
7.2 ยังไม่มีการนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ ความรู้อย่างต่อเนื่อง	0 (0)	32 (24.20)	45 (34.10)	39 (29.50)	16 (12.10)	3.30 (0.971)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อมูลปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย
อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้ผลดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย-เห็นว่ามีปัญหาในการบ่งชี้ความรู้ ในระดับ
ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4
ประเด็น ได้แก่ ชุมชนไม่มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้ใน
การผลิตลำไย ชุมชนไม่มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย ชุมชนไม่มีการหาความต้องการในสิ่งที่
จะเรียนรู้ ชุมชนไม่ได้ระบุองค์ความรู้ในการผลิตลำไยว่ามีองค์ความรู้อะไรบ้าง (ค่าเฉลี่ย 2.92 3.01
3.09 และ 3.22 ตามลำดับ)

2. การแสวงหาความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการแสวงหาความรู้ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.99) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ประเด็นได้แก่ ไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา (ค่าเฉลี่ย 2.92) ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.93) การเข้าถึงข้อมูลได้ยากจากศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet (ค่าเฉลี่ย 2.95) ไม่มีการบันทึกความรู้จากการสอนของบรรพบุรุษ (ค่าเฉลี่ย 2.95) ขาดความชัดเจนและการทดสอบทางวิทยาศาสตร์เนื่องจากเป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.07) และสังสมประสบการณ์เป็นความรู้ที่แปรเปลี่ยนไปตามความสนใจของชุมชนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.09)

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็นได้แก่ ไม่มีการจัดทำสารบัญชในเอกสารหรือคู่มือ ไม่มีการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถสืบค้นง่าย (ค่าเฉลี่ย 3.88 และ 3.93 ตามลำดับ)

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็นได้แก่ การปรับปรุงเนื้อหายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานและใช้ภาษาเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 3.34 และ 3.35ตามลำดับ) และมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ไม่มีการประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร (ค่าเฉลี่ย 3.55)

5. การเข้าถึงความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการเข้าถึงความรู้ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็นได้แก่ ไม่มีการจัดทำหนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board ยังไม่แพร่หลายในชุมชน และไม่มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.16 3.17 และ 3.23 ตามลำดับ)

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ประเด็นได้แก่ การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันค่อนข้างน้อย การจัดทำฐานความรู้ในชุมชนค่อนข้างน้อย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning ยังไม่แพร่หลาย (ค่าเฉลี่ย 3.12 3.23 และ 3.40 ตามลำดับ) และมีปัญหาในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำเอกสารความรู้เนื้อหายังไม่ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.42)

7. การเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นว่ามีปัญหาในการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ยังไม่มีการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการผลิตลำไย ยังไม่มีการนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และขยายองค์ความรู้ภายในชุมชนค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ย 3.14 3.30 และ 3.32 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.11 สรุปความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับการมีปัญหา		
	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1.การบ่งชี้ความรู้	3.06	0.819	น้อย
2.การสร้างและแสวงหาความรู้	2.99	0.690	ปานกลาง
3.การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ	3.91	0.769	มาก
4.การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้	3.41	0.829	ปานกลาง
5.การเข้าถึงความรู้	3.18	0.942	ปานกลาง
6.การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	3.30	0.763	ปานกลาง
7.การเรียนรู้	3.25	0.826	ปานกลาง
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.30	0.587	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 สรุปความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จากการศึกษาพบว่า

ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.03) รองลงมามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ การเรียนรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (2.99,3.18,3.25,3.30และ 3.41) และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 3.91)

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูก ลำไยได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
1. การบ่งชี้ความรู้						4.03 (0.810)	มาก
1.1 ควรระบุงค์ความรู้ในการ ผลิตลำไยให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและ สามารถผลิตลำไยได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	0 (0)	0 (0)	41 (31.10)	46 (34.80)	45 (34.10)	4.03 (0.810)	มาก
2. การแสวงหาความรู้						4.09 (0.741)	มาก
2.1 นำความรู้ที่มีภายในชุมชน ผสมผสานกับความรู้จากการ ถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรแล้วนำมาเผยแพร่ให้ สมาชิกในชุมชน	0 (0)	0 (0)	31 (23.50)	55 (41.70)	46 (34.80)	4.11 (0.758)	มาก
2.2 จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ ความรู้กับเกษตรกรด้วยข้อมูลที่ ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง	0 (0)	2 (1.50)	32 (24.20)	53 (40.20)	45 (34.10)	4.07 (0.803)	มาก
3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ						3.92 (0.782)	มาก
3.1 ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยี สนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบ พกพาฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ หรือ การจัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น	0 (0)	2 (1.50)	40 (30.30)	57 (43.20)	33 (25.00)	3.92 (0.782)	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
4. การประมวลและกลั่นกรอง ความรู้						4.08 (0.835)	มาก
4.1 ปรับปรุงรูปแบบเอกสารองค์ ความรู้การผลิตลำไยให้มีเนื้อหา ถูกต้องครบถ้วนทันสมัย และมี รูปแบบมาตรฐานเดียวกัน	0 (0)	4 (3.00)	29 (22.00)	52 (39.40)	47 (35.60)	4.08 (0.835)	มาก
5. การเข้าถึงความรู้						3.73 (0.974)	มาก
5.1 จัดทำบทเรียนออนไลน์ (e- learning) เ พื่ อ เ พ ย แ พ ร ์ ประชาสัมพันธ้องค์ความรู้เกี่ยวกับ การผลิตลำไย	2 (1.50)	6 (4.50)	55 (41.70)	32 (24.20)	37 (28.00)	3.73 (0.974)	มาก
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้						4.00 (0.762)	มาก
6.1 ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดย การพูดคุยกันหลังเลิกงานเพื่อเกิด การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	0 (0)	0 (0)	38 (28.80)	56 (42.40)	38 (28.80)	4.00 (0.762)	มาก
7. การเรียนรู้						4.28 (0.794)	มาก ที่สุด
7.1 นำความรู้ที่ได้จากทั้งภายใน และภายนอกมาทดลองปฏิบัติใน การผลิตลำไย	0 (0)	0 (0)	28 (21.20)	39 (29.50)	65 (49.20)	4.28 (0.794)	มาก

การแปลค่าน้ำหนักเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.80 = น้อยที่สุด ระหว่าง 1.81 – 2.60 = น้อย ระหว่าง 2.61 – 3.40 = ปานกลาง ระหว่าง 3.41 – 4.20 = มาก ระหว่าง 4.21 – 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยได้ผลดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03) ได้แก่ ควรระบุงองค์ความรู้ในการผลิตลำไยให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและสามารถผลิตลำไยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การแสวงหาความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09) และเมื่อแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก มี 2 ประเด็น ได้แก่ จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรด้วยข้อมูลที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง นำความรู้ที่มีภายในชุมชนผสมผสานกับความรู้จากการถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแล้วนำมาเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.07 และ 4.11 ตามลำดับ)

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพาฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ หรือการจัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08) ได้แก่ ปรับปรุงรูปแบบเอกสารองค์ความรู้การผลิตลำไยให้มีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วนทันสมัย และมีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน

5. การเข้าถึงความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) ได้แก่ จัดทำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) ได้แก่ ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการพูดคุยกันหลังเลิกงานเพื่อเกิดการแชร์ความรู้ซึ่งกันและกัน

7. การเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28) ได้แก่ นำความรู้ที่ได้จากทั้งภายในและภายนอกมาทดลองปฏิบัติในการผลิตลำไย

ตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1.การบ่งชี้ความรู้	4.03	0.810	มาก
2.การสร้างและแสวงหาความรู้	4.09	0.741	มาก
3.การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ	3.92	0.782	มาก
4.การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้	4.08	0.835	มาก
5.การเข้าถึงความรู้	3.73	0.974	มาก
6.การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้	4.00	0.762	มาก
7.การเรียนรู้	4.28	0.794	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.02	0.647	มาก

การแปลค่านำหนักเฉลี่ย 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81 - 2.60 = น้อย 2.61 - 3.40 = ปานกลาง 3.41 - 4.20 = มาก 4.21 - 5.00 = มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 สรุปความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ในระดับมากทั้ง 7 ประเด็น ได้แก่ การเข้าถึงความรู้ การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การบ่งชี้ความรู้ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.73,3.92,4.00,4.03,4.08,4.09 และ 4.28)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่” สรุปผลการวิจัยในส่วนของวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร (3) ศึกษาการกระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร (4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 8 ตำบล รวมทั้งหมด 197 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอสอง, 2564)

2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ได้จำนวน 132 ราย จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอสองทั้ง 8 ตำบล

3) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษา (1)สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร (3) กระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร และ (4) ปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

1.2.1 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านการทำงานวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ความคิดเห็นด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่ ความครอบคลุมด้านเนื้อหาและความถูกต้องตามเนื้อหา

และภาษา จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะไว้

2) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ดังนี้

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า

ปัญหาการจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.960 และข้อเสนอแนะจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.963

ซึ่งพบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.8 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ (Jump, 1978, อ้างถึงใน มานิต ดาเกลียง, 2558, น.37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.8 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์จัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 132 ราย โดยเริ่มจากการวางแผนการสัมภาษณ์ จากนั้นประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนออกเก็บรวบรวมข้อมูลนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มเกษตรกร จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้สัมภาษณ์เกษตรกร และชี้แจงรายละเอียดงานวิจัยให้เกษตรกรทราบ เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วจึงทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล

1.3 สรุปผลการศึกษา

1.3.1 สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) *สภาพส่วนบุคคล* พบว่า เกษตรกรเกินครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 60.58 ปี เกือบทั้งหมดมีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประสพการณ์ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 18.33 ปี ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตลำไย ค่าเฉลี่ย 4.78 ครั้ง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.55 คน

2) *สภาพทางสังคม* พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

3) *สภาพทางเศรษฐกิจ* พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตลำไยเฉลี่ยจำนวน 1.98 คน มีพื้นที่การผลิตลำไยเฉลี่ย 4.32 ไร่ เกือบทั้งหมดมีที่ดินในการผลิตลำไยเป็นของตนเอง มีเอกสารสิทธิ์เป็น โฉนด มีอาชีพหลักคือการทำเกษตร มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 504 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรรอบปี 64 เฉลี่ย 32,337 บาท/ปี มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยเฉลี่ย 12,534 บาท/ปี และมีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆเฉลี่ย 27,646 บาท/ปี เกือบทั้งหมดมีแหล่งเงินทุนในการผลิตเป็นทุนของตนเอง และเกษตรกรมีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลำไยเฉลี่ย 1,302 บาท/ไร่/ปี

1.3.2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

1) *การผลิตลำไยของเกษตรกร* พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่มีลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ราบ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเกินกว่าครึ่งปลูกลำไยพันธุ์อีดอ มีการปลูกลำไยแบบระยะชิด โดยวางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก และใช้แหล่งน้ำของตนเองในการปลูกลำไย

2) *การดูแลรักษาลำไย* พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่มีการให้น้ำลำไย โดยใช้สายยางรดรดน้ำ มีการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ส่วนน้อยที่มีการฉีดพ่นฮอร์โมน / สารชีวภาพ เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการตัดแต่งกิ่งลำไยปีละ 1 ครั้ง ในช่วงเดือนกันยายน ตัดแต่งในรูปแบบทรงเปิดกลางพุ่ม ไม่มีการบังคับการออกดอก มีการกำจัดวัชพืชโดยการตัด มีการใช้สารเคมี และใช้สารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

3) *การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย* พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่เริ่มต้นเก็บเกี่ยวลำไยในเดือนกรกฎาคมและสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวในเดือนสิงหาคม เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเกือบทั้งหมดมีวิธีการเก็บเกี่ยวลำไยโดยใช้บันไดพาดไปกับต้นลำไยเพื่อปีนขึ้นไปหักช่อผลลำไยลงมาใส่ชั่ง และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเกือบทั้งหมดจะทำการตัดแต่งช่อผลลำไยหลังการเก็บเกี่ยว

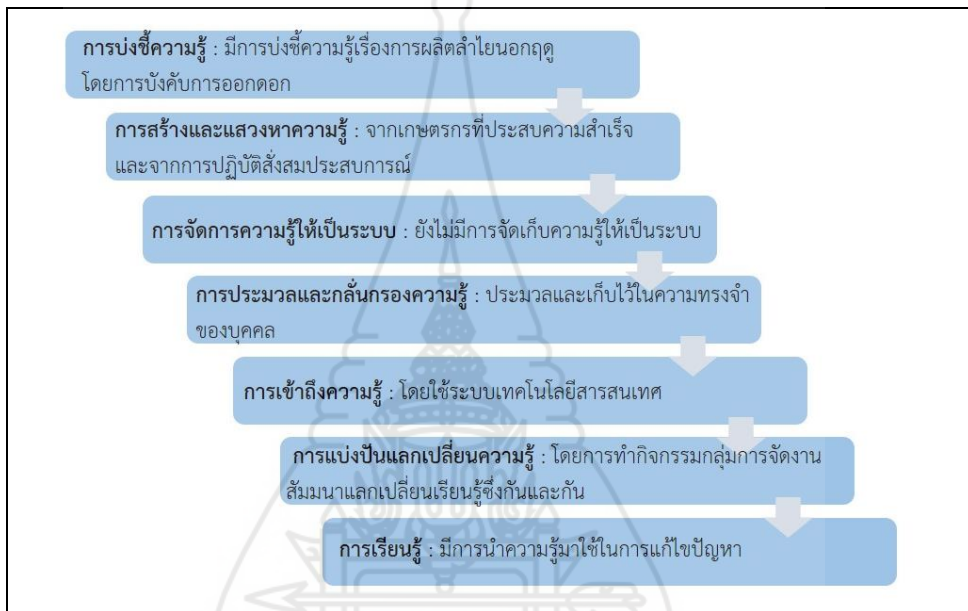
4) การจำหน่ายผลผลิตลำไย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่ขายผลผลิตในตลาดหมู่บ้านโดยขายเหมาสวน ไม่มีการคัดเกรดผลผลิตลำไย จำหน่ายลำไยในรูปแบบสดช่อ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่ยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP)

1.3.3 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

เกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง โดยมีการจัดการความรู้การผลิตลำไย 7 ขั้นตอนหลักที่สำคัญได้แก่

- 1) การบ่งชี้ความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่ร้อยละ 89.4 มีการบ่งชี้ความรู้โดยการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้ รองลงมาร้อยละ 76.5 เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย
- 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีการแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกโดยการแสวงหาความรู้จากภายนอก ร้อยละ 84.8 มีการแสวงหาความรู้จากเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ และการแสวงหาความรู้จากภายในเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 84.8 มีการแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติและสิ่งสมประสพการณ์
- 3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนมากไม่มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ มีเพียงร้อยละ 14.4 มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดทำสารบัญชในเอกสารหรือคู่มือ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 3 มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดการความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย
- 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 68.9 มีการประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล
- 5) การเข้าถึงความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยร้อยละ 18.2 มีการเข้าถึงความรู้ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board รองลงมาร้อยละ 16.7 มีการเข้าถึงความรู้โดยใช้หนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ
- 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ร้อยละ 51.5 มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการทำกิจกรรมกลุ่มการจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- 7) การเรียนรู้ พบว่า ร้อยละ 93.9 มีการเรียนรู้จากการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา รองลงมาร้อยละ 87.1 มีการเรียนรู้จากการนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการศึกษา การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยสรุปได้ดังภาพที่ 5.1 กล่าวได้ว่า การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีการดำเนินการดังแสดงใน ภาพที่ 5.1 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร เริ่มจากการบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ และเรียนรู้

ภาพที่ 5.1 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

นอกจากนี้การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ยังมีการปฏิบัติที่น้อย ในประเด็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย 2) การประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร 3) การเข้าถึงความรู้โดยใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ 4) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเป็นเอกสาร

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ในประเด็นการบ่งชี้ความรู้ รองลงมามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ใน

ประเด็นการสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ การเรียนรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยเห็นด้วยต่อข้อเสนอแนะแนวจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ประเด็น ได้แก่ การเข้าถึงความรู้ การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การบ่งชี้ความรู้ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษา “การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่” เกษตรกรมีการผลิตลำไยโดยรับการถ่ายทอดมาจากรุ่นพ่อแม่ประกอบกับอาศัยประสบการณ์ของตนเองจากการลองผิดลองถูกซึ่งเป็นความรู้ประเภทฝังลึกยังไม่มีมีการถ่ายทอดให้เป็นความรู้ชัดแจ้งที่จะนำมาจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบให้เข้าถึงได้ และในการจัดการความรู้เกษตรกรยังมีการปฏิบัติที่น้อย ในประเด็นได้แก่ 1) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย 2) การประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร 3) การเข้าถึงความรู้โดยใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ 4) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเป็นเอกสาร อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

2.1 การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเกือบทั้งหมดเป็นการผลิตลำไยในฤดู คือเริ่มเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกรกฎาคม สิ้นสุดการเก็บเกี่ยวในเดือนสิงหาคม และทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนกันยายน เกษตรกรไม่มีการใช้วิธีการบังคับการออกดอกซึ่งเป็นเทคโนโลยีในการผลิตลำไยนอกฤดู ไม่มีการคัดเกรดผลผลิตลำไย จำหน่ายลำไยในรูปแบบสดซื้อขายเองในพื้นที่ และเกษตรกรผู้ปลูกลำไยส่วนใหญ่ยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) ซึ่งไม่สอดคล้องกับเฉลิมพร ลำน้อย (2558) ที่พบว่า เกษตรกรทั้งหมดผลิตลำไยในฤดูขายลำไยให้พ่อค้าคนกลาง ลำไยที่ขายได้มีการคัดเกรด เนื่องจากในอำเภอสองจังหวัดแพร่ไม่มีล้งมารับซื้อในพื้นที่ ล้งที่รับซื้ออยู่ไกล เช่น จังหวัดลำปาง ทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ประกอบกับลำไยของเกษตรกรมีขนาดผลผลิตลูกที่เล็ก อาจเป็นผลมาจากความรู้ในการผลิตลำไยของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ที่ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

และยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) จึงทำให้ผลผลิตลำไยของเกษตรกรยังด้อยคุณภาพ เกษตรกรจึงนำผลผลิตมาขายเองในพื้นที่ โดยขายให้นักท่องเที่ยวตามข้างทางเป็นส่วนใหญ่

2.2 การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

จากผลการศึกษายกจะเห็นได้ว่า การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ เกษตรกรปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้ คือนอกจากมีประสบการณ์ปลูกลำไยมากจากการสะสมองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง (learning by doing) แล้ว ยังมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากภายนอกโดยเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ จากนั้นจะประมวลและจัดเก็บไว้ในความทรงจำ แต่เกษตรกรยังมีการปฏิบัติน้อย ในประเด็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบโดยการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย 2) การประมวลและกลั่นกรองความรู้โดยประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร 3) การเข้าถึงความรู้โดยใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์ 4) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้โดยการจัดทำเป็นเอกสาร ซึ่งอภิปรายได้ว่า

1. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ที่เกษตรกรยังมีการปฏิบัติน้อย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ปลูกลำไยมาก มาจากการสะสมองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง (learning by doing) แต่ยังไม่มีการถอดองค์ความรู้ออกมาเป็นเอกสารหรือคู่มือเพื่อให้สามารถสืบค้นได้ง่าย ซึ่งคล้ายคลึงกับภักธรชานนท์ สายแก้ว (2560, น. 119-120) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านข้าวในจังหวัดนครพนม พบว่า คณะกรรมการศูนย์ทั้งหมดปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ในการศึกษาจากเอกสารสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ internet นิตยสาร เรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรต้นแบบ เรียนรู้จากประสบการณ์ของคณะกรรมการศูนย์ จากข้อมูลความรู้ที่เกษตรกรได้เรียนรู้มา เกษตรกรจะประมวลกลั่นกรองข้อมูลความรู้และเก็บไว้ในความทรงจำเป็นหลัก ซึ่งการจะนำความรู้ออกมาจัดเก็บให้เป็นระบบนั้นทำได้ยากต้องอาศัยกิจกรรมที่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแล้วถอดองค์ความรู้ออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจนแยกเป็นหมวดหมู่เก็บไว้

2. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ จากผลการศึกษายกจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยประมวลความรู้และเก็บไว้ในความทรงจำเป็นหลัก ส่วนน้อยจะประมวลและเก็บไว้ในเอกสาร ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไย มีอายุเฉลี่ย 60.58 ปี และจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ในการประมวลและกลั่นกรองความรู้ อาจทำได้ยากเนื่องจากการประมวลและกลั่นกรองความรู้ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความชำนาญเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่มีคุณภาพ

3. การเข้าถึงความรู้ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ซึ่งในปัจจุบันเข้าถึงได้ง่าย เช่น Youtube เป็นต้น จึงทำให้การเข้าถึงความรู้โดยใช้บอร์ดประชาสัมพันธ์มีส่วนน้อย เนื่องจากบอร์ดประชาสัมพันธ์ต้องอาศัยการประมวลและกลั่นกรองความรู้สกัดเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย ซึ่งต้องอาศัยผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นผลทำให้การเข้าถึงความรู้จากบอร์ดประชาสัมพันธ์เกิดขึ้นน้อยเนื่องจากยังไม่มีจัดการความรู้การผลิตลำไยเพื่อให้สามารถถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นได้

4. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีองค์ความรู้ในการผลิตลำไยแต่ยังเป็นการจัดเก็บในรูปแบบความรู้แฝงซึ่งเกิดจากการตั้งสมประสบการณ์ด้วยตนเอง การจัดการความรู้โดยการทำเป็นเอกสารจึงเกิดขึ้นน้อยเนื่องจากต้องอาศัยกิจกรรมหรือบุคคลเข้ามาช่วย ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะนุช สิ้นันตา และพิกุล สุรพรไพบูลย์ (2557, 325-331) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟ และคุณภาพของกาแฟชุมชนบ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า การนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวของตนแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นเอกสารการจัดการความรู้ โดยการถอดความรู้และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรของกระบวนการผลิตกาแฟบ้านสันเจริญ เป็นการนำความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลออกมาเป็นความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง และใช้เพื่อการพัฒนากระบวนการผลิตกาแฟบ้านสันเจริญได้ และธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2555) กล่าวว่า ความรู้ที่ฝังอยู่ในคนเป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย การจัดการความรู้ที่ฝังอยู่ในคนนั้นจะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

3.) ปัญหาการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่

ปัญหาในการจัดการความรู้การผลิตลำไย ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสองจังหวัดแพร่ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีความคิดเห็นว่าการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบเป็นปัญหาในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีจัดเก็บข้อมูลความรู้ไว้ในความทรงจำ การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมีน้อย และยังไม่มีการเรียบเรียงจัดประเภทข้อมูลความรู้การผลิตลำไยที่เกษตรกรมีมาจัดทำเป็นคู่มือการผลิตลำไยของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลความรู้เหล่านี้ไปใช้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรชานนท์ สายแก้ว (2560, น.119-120) พบว่าคณะกรรมการศูนย์ฯ มีปัญหาด้านการจัดการความรู้เป็นระบบ อาจเพราะการจัดเก็บความรู้ต้องมีอุปกรณ์ที่ช่วยให้การจัดเก็บความรู้เป็นระบบมากขึ้น อีกทั้งการจัดประเภทให้สอดคล้องกับผู้ใช้คณะกรรมการศูนย์ฯ ยังไม่เข้าใจในการจัดประเภท กลุ่มเป้าหมายใน

การนำความรู้ไปใช้ ซึ่งหากนำความรู้การผลิตลำไยที่มีมาจัดเก็บไว้ในรูปแบบที่เป็นระบบสามารถเข้าถึงนำไปใช้ได้ง่าย อาจทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง และเกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการผลิตลำไยให้ดีและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการความรู้ ด้วยการใช้อุปกรณ์โปรแกรม Microsoft Word พิมพ์เก็บข้อมูลองค์ความรู้การผลิตลำไยขอเกษตรกรแล้วนำไปแชร์ไว้บนเว็บไซต์ เป็นต้น

4.) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่เข้าถึงความรู้โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเกษตรกรมากขึ้นและยังสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ เดชา วงศ์ปัสสะ. (2558) ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการความรู้ กรณีศึกษา คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า แนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ฯ พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ได้แก่ อีเมลล์ (e-mail) ระบบสื่อสารแบบไร้สาย (Wireless LAN) หรือโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น Facebook เป็นต้น 2) เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ การจัดทำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) การแชร์ทรัพยากรร่วมกัน เช่น เครื่องพิมพ์เอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร และการใช้ระบบสนับสนุนการทำงาน เช่น โปรแกรม Google App for Education เป็นต้น และ 3) เทคโนโลยีด้านการจัดเก็บ ได้แก่ การใช้โปรแกรม Microsoft Office การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพาฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ การใช้ระบบ บริการการศึกษา การจัดทำระบบฐานข้อมูล เช่น ระบบงานสารบรรณ ระบบฐานข้อมูล บุคลากร จัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาครั้งนี้ เห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีปัญหาในด้านการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ดังนั้นเพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่ที่มีประสิทธิภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการความรู้การผลิตลำไย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1.1 ต่อหน่วยงาน หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนนำผู้รู้ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการผลิตลำไยเข้ามาร่วมกันถอดองค์ความรู้จากตัวเกษตรกรออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจนแยกเป็น

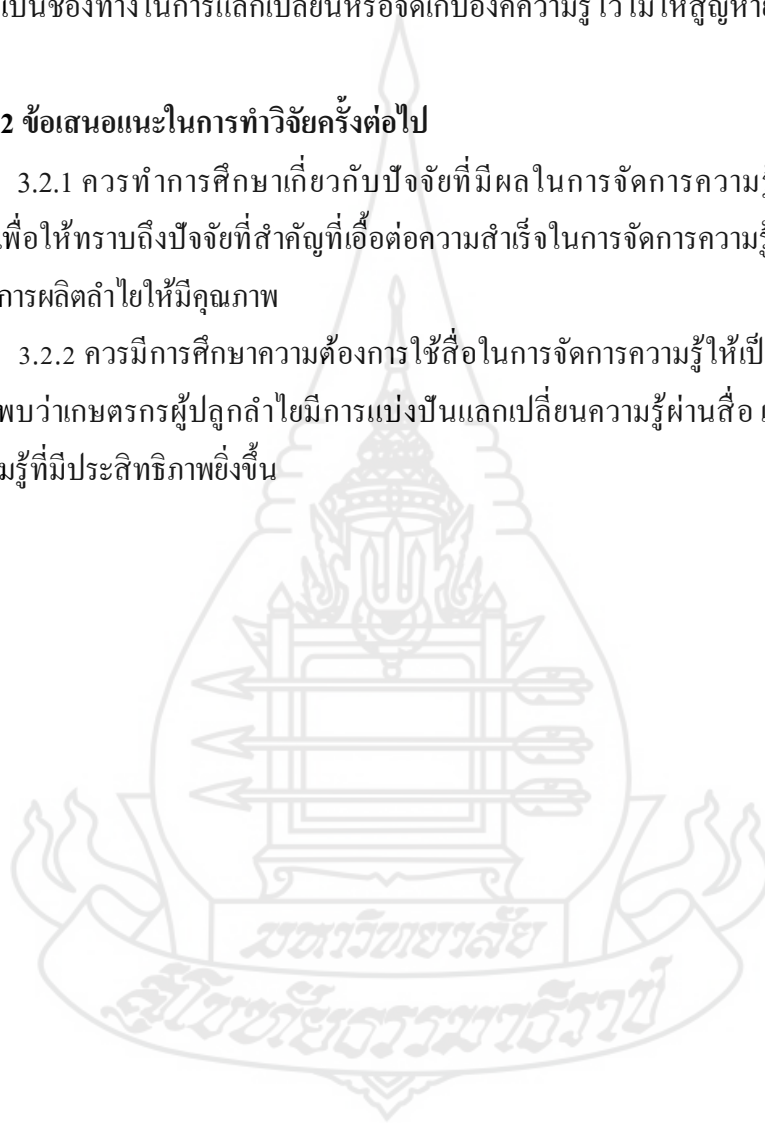
หมวดหมู่เก็บไว้ประมวล และคัดเลือกองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อถ่ายทอดต่อไปในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสาร คู่มือ โปสเตอร์ เป็นต้น

3.1.2 *ต่อเกษตรกร* ควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน เช่น ตั้งเป็นกลุ่มผู้สนใจร่วมกัน ไว้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล เช่น การใช้ application line หรือ Facebook เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนหรือจัดเก็บองค์ความรู้ไว้ไม่ให้สูญหาย เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตลำไยให้มีคุณภาพ

3.2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการใช้สื่อในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านสื่อ เพื่อให้มีรูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กัลยาณี สมงาม. (2558). การจัดการสวนลำไยและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- กิริณี แก้วใส. (2555). การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- กรมวิชาการเกษตร.(2558). ข้อมูลทางวิชาการ. ลำไย. สืบค้นจาก <http://it.doa.go.th/vichakan/news.php?newsid=4>
- จรรยา สิงห์คำ. (2562). การจัดการผลิตลำไย. ในประมวลสาระชุดวิชา การจัดการการผลิตไม้ผลเชิงธุรกิจ. หน่วยที่3,หน้า5-32). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เฉลิมพร ลำน้อย. (2558). การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- ชัช พงษ์ศิริวัฒน์ .(2559). ประสิทธิภาพการผลิตลำไยของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน.ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, กรุงเทพมหานคร.
- ชมัญญา ชำวรงค์.(2551). คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : ลำไย. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เดชา วงศ์ปัสสะ.(2558). แนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการความรู้ กรณีศึกษาคณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนครพนม. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชา วิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์.(2548). ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รัตนไตร.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์.(2555). การติดตามผลการปฏิบัติงานนักศึกษาคูพันธุ์ใหม่ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน. (รายงานการวิจัย) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์:ขอนแก่น.
- นิภาพร วงศ์สะอาด. (2555). การปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับลำไยของเกษตรกรอำเภอสามเงาจังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- นิตยาภรณ์ นิพัทธ์สถานต์ และคณะ. (2563). การประเมิน โครงการส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพกลุ่มเกษตรกรบ้านโรงวัว ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. แก่นเกษตร, 48 (1) ,79-92

- นพดล จรัสสัมฤทธิ์. (2552). *การจัดการการออกดอกที่เหมาะสมสำหรับการจัดการทรงต้นลำไย*. (รายงานการวิจัย) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
- บุหงา จินดาวานิชสกุล. (2561). *แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ในการผลิตลำไยนอกฤดู จังหวัดสระแก้ว*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2560). *หน่วยที่ 14 การจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา. นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะนุช สิ้นันดา และพิกุล สุรพรไพบูลย์. (2557). *การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟ และคุณภาพของกาแฟ ชุมชนบ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 2, 3 (ก.ค. 2018), 325–331.
- พัชรา แสนสุข และคณะ. (2564). *โมเดลการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตลำไยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในภาคเหนือของประเทศไทย*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ* 6(5), 3-16.
- พาวิน มะโนชัย และคณะ (2550) *การผลิตลำไยคุณภาพดีต้นทุนต่ำ*. (รายงานการวิจัย) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่
- ภัทรชานนท์ สายแก้ว. (2560). *การจัดการความรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านข้าวในจังหวัดนครพนม*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ .(2564). *หน่วยที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. เอกสาร โสตทัศนศึกษาภูมิปัญญา การจัดการและการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รักเกียรติ ชอบเกื้อ. (2550) *การผลิตและการลงทุนผลิตลำไย ของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). *องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้*. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม สืบค้น จากเว็ลด์ไวด์เว็บ: http://www.kmi.or.th/5_Link/Article_PVicharn/0005_KM_And_LO.html
- วิจารณ์ พานิช. (2560). *การจัดการความรู้คืออะไร ไม่ทำ – ไม่รู้*. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) สืบค้นจากเว็ลด์ไวด์เว็บ: <http://www.hkm.nu.ac.th>

ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดแพร่.(ม.ป.ป). *ข้อมูลอำเภอสอง*. สืบค้นจาก

http://www.phrae.go.th/phrae_database/index_files/song.htm

ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่.(2560). *ลำไย*. สืบค้นจาก [http://www.doa.go.th/hrc/cmroyal/index.](http://www.doa.go.th/hrc/cmroyal/index.php?option=com_content&view=article&id=218&Itemid=109)

[php?option=com_content&view=article&id=218&Itemid=109](http://www.doa.go.th/hrc/cmroyal/index.php?option=com_content&view=article&id=218&Itemid=109)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาลำไยแม่โจ้.(2561). *การตัดแต่งกิ่ง*.มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.

สามารถใจดี.(2564). การผลิตลำไยนอกฤดูของเกษตรกรอำเภอบ้านโฮ่งจังหวัดลำพูน. *วารสารวิทยาการ
จัดการวไลยลงกรณ์ปริทัศน์* 2(1): 35-44.

สุมนา สุขพันธ์.(2563). *การจัดการความรู้*.เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการความรู้ Knowledge

Management (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์แผนกเอกสารและคำสอน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. (2564). *ข้อมูลผลการดำเนินงาน*. สืบค้นจาก <http://www.phrae.doae.go.th/>

สำนักงานจังหวัดแพร่.(2565). *บรรยายสรุปจังหวัดแพร่*. สืบค้นจาก

<http://online.anyflip.com/ytj1w/nrvt/mobile/index.html>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร (ลำไย)*. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th>

สมบัติ สิงฆราช. (2551). *การจัดการความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตลำไยอบแห้ง
สีทองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเมืองแก้ว หมู่ 5 ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน*. คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่,เชียงใหม่

พาวิณ มะโนชัยและคณะ. (2550) *การผลิตลำไยคุณภาพดีต้นทุนต่ำ*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่

วารางคณา โตโพธิ์ไทย. (2552) *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา*

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพฯ.

วินัย ขาวมี. (2557). *การจัดการความรู้เรื่องการผลิตข้าวของเกษตรกร ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัด*

เชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.

อรุณี วัฒนธรรม.(2553). *การผลิตลำไยนอกฤดูคุณภาพเพื่อการส่งออก*. (รายงานการวิจัย) กรมวิชาการเกษตร,

กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สโมสรมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่

(ภาษาอังกฤษ) Knowledge Management of Longan Production for Farmers in Song

District, Phrae Province

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งกิ่งของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้การผลิตลำไยด้วยวิธีการตัดแต่งกิ่งของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยด้วยวิธีการตัด

แต่งกิ่งของเกษตรกร

ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษา จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 13 หน้า ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

3. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความ ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ที่กำหนดตามที่เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ระบุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ – สกุล.....บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดแพร่

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวจันทนา ปันทะนันท์/ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

ตอนย่อยที่ 1.1 สภาพส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพสมรส โสด สมรส หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้รับการศึกษา	☐ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
☐ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7	☐ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ ม.ศ.3
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	☐ อนุปริญญา/ปวส.
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ ระบุ.....
5. ประสบการณ์ปลูกลำไย.....ปี
6. ประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้านการผลิตลำไย .....ครั้ง
7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน (รวมตัวท่านเองด้วย)

7.1 ชาย.....คน	7.2 หญิง.....คน
----------------	-----------------
8. จำนวนแรงงานในครอบครัว.....คน (รวมตัวท่านเองด้วย)

8.1 ชาย.....คน	8.2 หญิง.....คน
----------------	-----------------

ตอนย่อยที่ 1.2 สภาพทางสังคม

1. ท่านเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรหรือไม่

1.1 ☐ เป็น	1.2 ☐ ไม่เป็น
-----------------------------------	--------------------------------------

ถ้าเป็น ท่านเป็นสมาชิกสถาบันใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.2.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
☐ 1.2.2 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
☐ 1.2.3 เป็นสมาชิก ธกส.
☐ 1.2.4 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- ( ) 1.2.5 เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ
 ( ) 1.2.6 เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนเงินล้าน
 ( ) 1.2.7 อื่นๆ ระบุ.....

ตอนย่อยที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. พื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมด.....ไร่
2. ลักษณะการถือครองพื้นที่ลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 2.1เช่า.....ไร่ ( ) 2.2 ของตนเอง.....ไร่ ( ) 2.3 อื่นๆ ระบุ.....
3. เอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 3.1 โฉนด ( ) 3.2 น.ส. 3 ก
 ( ) 3.3 น.ส. 3 ( ) 3.4 สปก. 4-01
 ( ) 3.5 อื่นๆ ระบุ.....
4. ปริมาณผลผลิตลำไยในปีที่ผ่านมา.....กิโลกรัม
5. รายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรในรอบปี 2564 จำนวน.....บาท
- 5.1 รายได้จากการขายผลผลิตลำไย ทั้งหมด.....บาท
- 5.2 รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ทั้งหมด .....บาท
6. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 6.1 ทุนตนเอง ( ) 6.2 ธกส. ( ) 6.3 ธนาคารพาณิชย์ ( ) 6.4 สหกรณ์การเกษตร
 ( ) 6.5 กองทุนต่างๆ ( ) 6.6 พ่อค้า ( ) 6.7 เพื่อนบ้าน ( ) 6.8 แหล่งอื่นๆ ระบุ.....
7. ต้นทุนในการผลิตลำไย.....บาท/ไร่

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนย่อยที่ 2.1 การผลิตลำไย

1. ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย

( ) พื้นที่ลุ่ม/พื้นที่ราบ ( ) พื้นที่ดอน ( ) อื่นๆระบุ.....
2. พันธุ์ลำไยที่ปลูก

1) พันธุ์อีดอ จำนวน.....ต้น

- 2) พันธุ์เบ็ญจเขียว จำนวน.....ต้น
- 3) พันธุ์สีชมพู จำนวน.....ต้น
- 4) พันธุ์เหั่ว จำนวน.....ต้น
- 5) พันธุ์อื่นๆ จำนวน.....ต้น
- รวมทั้งหมด.....พันธุ์.....ต้น

3. ระยะปลูกลำไย

- ( ) การปลูกระยะห่าง (ระยะห่างระหว่างแถวและระหว่างต้นลำไยเกิน 8 เมตร)
- ( ) การปลูกระบบแนวระดับ (การปลูกลำไยตามแนวระดับของพื้นที่ที่มีความลาดชัน)
- ( ) การปลูกระยะชิด (ระยะปลูกแบบ 2x2, 4x4, 5x5, เมตร หรือ ระยะปลูก 3x6, 4x6 เมตร)

4. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกลำไย (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) น้ำฝน ( ) แหล่งน้ำของตนเอง ( ) คลองชลประทาน ( ) อื่นๆ ระบุ.....

5. วิธีการปลูกลำไย (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) เตรียมต้นพันธุ์ลำไยก่อนปลูก ประมาณ 1-2 สัปดาห์
- ( ) เตรียมหลุมปลูกลำไยโดยการกวาดระยะ วางไม้กำหนดตำแหน่งของหลุมปลูก ขุดหลุมปลูก
- ( ) ขุดหลุมแยกชั้นดินบนและดินล่างออกจากกัน ตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนปลูก
- ( ) คลุกเค้าปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก จากนั้นใส่ลงไปบริเวณก้นหลุมปลูกต้นลำไย
- ( ) ใส่ปุ๋รายาดานรองก้นหลุมประมาณครึ่งช้อนแกงก้นปลวกและแมลงในดิน
- ( ) วางกิ่งพันธุ์ลำไยตรงกลางหลุมปลูก กลบดินให้แน่นกระชับและรดน้ำให้ความชื้นหลังปลูก
- ( ) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนย่อยที่ 2.2 การดูแลรักษาลำไย

1. มีการให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิตหรือไม่

- ( ) ไม่มีการให้น้ำ
- ( ) มีการให้น้ำ

ถ้ามี ท่านให้ด้วยวิธีการใด

- ( ) 1.1 ใช้ระบบน้ำหยด ( ) 1.2 ใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน
 ( ) 1.3 ใช้สายยางราดรดน้ำ ( ) 1.4 อื่นๆ ระบุ.....

2. มีการให้น้ำถ้าไยระยะหลังให้ผลผลิต หรือไม่

- ( ) ไม่มีการให้น้ำ ( ) มีการให้น้ำ

ถ้ามี ท่านให้ด้วยวิธีการใด

- ( ) 2.1 ใช้ระบบน้ำหยด ( ) 2.2 ใช้ระบบสปริงเกอร์เหนือดิน
 ( ) 2.3 ใช้สายยางราดรดน้ำ ( ) 2.4 อื่นๆ ระบุ.....

3. การใส่ปุ๋ยถ้าไยอย่างไร

- ( ) ปุ๋ยจี้วัว อัตรา.....กิโลกรัมต่อต้น
 ( ) ปุ๋ยจี้ไก่ อัตรา.....กิโลกรัมต่อต้น
 ( ) ปุ๋ยเคมี สูตร.....อัตรา.....กิโลกรัมต่อต้น
 ( ) ปุ๋ยเคมี สูตร.....อัตรา.....กิโลกรัมต่อต้น

4. การฉีดพ่นฮอร์โมน / สารชีวภาพ

- ( ) ฉีดพ่นฮอร์โมน ยี่ห้อ.....จำนวน.....ครั้ง
 ( ) ฉีดพ่นสารชีวภาพ ยี่ห้อ.....จำนวน.....ครั้ง
 ( ) ฉีดพ่นสารอื่นๆ ระบุ.....

5. การผลิตถ้าไยของท่านมีการตัดแต่งกิ่งหรือไม่

- ( ) ไม่เคยตัดแต่ง
 ( ) ตัดแต่ง โดยทำการตัดแต่งปีละ.....ครั้ง ในเดือน.....
 ตัดแต่งกิ่งรูปแบบใด ( ) ทรงเปิดกลางพุ่ม ( ) ทรงสี่เหลี่ยม ( ) ทรงฟาซีหงาย

6. การบังคับการออกดอก

- ( ) ไม่มีการบังคับการออกดอก
 ( ) มีการบังคับการออกดอก โดยใช้.....

3. ท่านมีการคัดเกรดลำไยก่อนขายหรือไม่

( ) ไม่มีการคัดเกรด (ขายเหมาสวน)

( ) มีการคัดเกรดลำไยโดยแบ่งการคัดเกรดออกเป็น.....เกรด
ได้แก่.....

4. ท่านขายผลผลิตลำไยในรูปแบบใด

( ) จำหน่ายลำไยสด ( ) จำหน่ายลำไยอบแห้ง

5. สวนของท่านได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) หรือไม่

( ) ได้รับการรับรอง ( ) ไม่ได้รับการรับรอง

ตอนที่ 3 การจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกร

คำชี้แจง จากคำถามต่อไปนี้ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงตามความเป็นจริง

ประเด็นคำถาม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.การป้ังชี้ความรู้		
1.1 มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย		
1.2 มีการระบุงค์ความรู้ในการผลิตลำไย		
1.3 มีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้		
1.4 มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบุงค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้		
2.การแสวงหาความรู้		
2.1 การแสวงหาจากภายนอก		
1) จากการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา		
2) จากเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ		
3) จากการศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet เป็นต้น		
2.2 การแสวงหาภายใน		
1) จากการสอนของบรรพบุรุษ		
2) จากการไปศึกษาเพิ่มเติม เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ในชุมชน		
3) จากการปฏิบัติและสังสมประสบการณ์		
3.การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ		
3.1 การจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ		
3.2 การจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย		
4.การประมวลและกลั่นกรองความรู้		
4.1 ประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร		
4.2 ประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล		
4.3 การปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน		
4.4 การปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์		
5. การเข้าถึงความรู้		
5.1 หนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ		

ตอนที่ 3 การจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกร

คำชี้แจง จากคำถามต่อไปนี้ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงตามความเป็นจริง

ประเด็นคำถาม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
5.2 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board		
5.3 บอร์ดประชาสัมพันธ์		
6.การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้		
6.1 การจัดทำเป็นเอกสาร		
6.2 การจัดทำฐานความรู้		
6.3 การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน		
6.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning		
7. การเรียนรู้		
7.1 นำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา		
7.2 นำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง		

ตอนที่ 4 ปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนย่อยที่ 4.1 ปัญหาการจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกร

คำชี้แจง จากคำถามต่อไปนี้ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่เป็นปัญหาในแต่ละด้านตามความเป็นจริง

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การบ่งชี้ความรู้					
1.1 ชุมชนไม่มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย					
1.2 ขาดการระบุงค์ความรู้ในการผลิตลำไยว่ามีองค์ความรู้อะไรบ้าง					
1.3 ชุมชนไม่มีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้					
1.4 ชุมชนไม่มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้ในการผลิตลำไย					
2. การสร้างและการแสวงหาความรู้					
2.1 การแสวงหาจากภายนอก					
1) ไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา					
2) ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้					
3) การเข้าถึงข้อมูลได้ยากจากศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet					
2.2 การแสวงหาจากภายใน					
1) ไม่มีการบันทึกความรู้จากการสอนของบรรพบุรุษ					
2) เป็นความรู้ที่แปรเปลี่ยนไปตามความสนใจของชุมชนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในชุมชน					
3) ขาดความชัดเจนและการทดสอบทางวิทยาศาสตร์เนื่องจากเป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติและสั่งสมประสบการณ์					

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ					
3.1 ไม่มีการจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ					
3.2 ไม่มีการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถสืบค้นง่าย					
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้					
4.1 ไม่มีการประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร					
4.3 ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานและใช้ภาษาเดียวกัน					
4.4 การปรับปรุงเนื้อหายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์					
5. การเข้าถึงความรู้					
5.1 ไม่มีการจัดทำหนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ					
5.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board ยังไม่แพร่หลายในชุมชน					
5.3 ไม่มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ในชุมชน					
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้					
6.1 การจัดทำเอกสารความรู้เนื้อหายังไม่ครบถ้วน					
6.2 การจัดทำฐานความรู้ในชุมชนค่อนข้างน้อย					
6.3 การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันค่อนข้างน้อย					
6.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning ยังไม่แพร่หลาย					

ประเด็นคำถาม	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
7. การเรียนรู้					
7.1 ยังไม่มีการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการผลิตลำไย					
7.2 ยังไม่มีการนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง					

ตอนย่อยที่ 4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในการพัฒนาการผลิตลำไย

คำชี้แจง จากประเด็นข้อเสนอแนะต่อไปนี้ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยมากที่สุด (5)
1.การบ่งชี้ความรู้					
1.1 ควรระบุงค์ความรู้ในการผลิตลำไยให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและสามารถผลิตลำไยได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2.การแสวงหาความรู้					
2.1 นำความรู้ที่มีภายในชุมชนผสมผสานกับความรู้จากการถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแล้วนำมาเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชน					
2.2 จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรด้วยข้อมูลที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง					
3.การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ					
3.1 ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพา ฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ หรือการจัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น					
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้					
4.1 ปรับปรุงรูปแบบเอกสารองค์ความรู้การผลิตลำไยให้มีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วนทันสมัย และมีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน					
5. การเข้าถึงความรู้					

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย ปาน กลาง (3)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)
5.1 จัดทำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย					
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้					
6.1 ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการพูดคุยกันหลังเลิก งานเพื่อเกิดการแชร์ความรู้ซึ่งกันและกัน					
7. การเรียนรู้					
7.1 นำความรู้ที่ได้จากทั้งภายในและภายนอกมา ทดลองปฏิบัติในการผลิตลำไย					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	1	2	3			
ตอนที่ 2 องค์ความรู้การผลิตลำไย						
1.1 การผลิตลำไย						
1. ลักษณะสภาพพื้นที่ปลูกลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
2. พันธุ์ลำไยที่ปลูก	1	1	1	1	ใช้ได้	
3. ระยะปลูกลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
4. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
5. วิธีการปลูกลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.2 การดูแลรักษาลำไย						
1. การให้น้ำลำไยระยะก่อนให้ผลผลิต	1	1	1	1	ใช้ได้	
2. การให้น้ำลำไยระยะหลังให้ผลผลิต	1	1	1	1	ใช้ได้	
3. การใส่ปุ๋ยลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
4. การฉีดพ่นฮอร์โมน / สารชีวภาพ	1	1	1	1	ใช้ได้	
5. การตัดแต่งกิ่งลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
6. การบังคับการออกดอก	1	1	1	1	ใช้ได้	
7. การกำจัดวัชพืชในแปลงลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
8. การป้องกันกำจัดโรคและแมลง	1	1	1	1	ใช้ได้	
9. ช่วงเวลาเริ่มเก็บผลผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.3 การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไย						
1. ท่านมีวิธีการเก็บเกี่ยวลำไยแบบใด	1	1	1	1	ใช้ได้	
2. ท่านมีวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลำไยอย่างไร	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.4 การจำหน่ายผลผลิตลำไย						
1. ตลาดที่ท่านขายในปีที่ผ่านมา	1	1	1	1	ใช้ได้	
2. ลักษณะการขายผลผลิตลำไยของท่าน	1	1	1	1	ใช้ได้	
3. ท่านมีการคัดเกรดลำไยก่อนขายหรือไม่	1	1	1	1	ใช้ได้	

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปล ผล	ข้อเสนอ แนะ
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
4. ท่านขายผลผลิตลำไยในรูปแบบใด	1	1	1	1	ใช้ได้	
5. ส่วนของท่านได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดี เหมาะสมในการผลิตลำไย (GAP) หรือไม่	1	1	1	1	ใช้ได้	
ผลรวม	21	21	21	21		
รวม/เฉลี่ย	1	1	1	1		

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$$\text{ค่า IOC} = \frac{1+1+1}{3}$$

$$= \frac{3}{3} = 1$$

สรุปว่า แบบสัมภาษณ์ ใช้ได้

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	1	2	3			
ตอนที่ 3 การจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยของเกษตรกร						
1.การบ่งชี้ความรู้						
1.1 การระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.2 การระบอบุคลากรในการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.3 การหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.4 การประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้	1	1	1	1	ใช้ได้	
2.การแสวงหาความรู้						
2.1 ภายนอก						
1) จากการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้	
2) จากเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ	1	1	1	1	ใช้ได้	
3) จากการศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet เป็นต้น	1	1	1	1	ใช้ได้	
2.2 ภายใน						
1) จากการสอนของบรรพบุรุษ	1	1	1	1	ใช้ได้	
2) จากการศึกษาเพิ่มเติม เช่น การพูดคุย แลกเปลี่ยนกันในกลุ่ม	1	1	1	1	ใช้ได้	
3) จากการศึกษาปฏิบัติและสั่งสมประสบการณ์	1	1	1	1	ใช้ได้	
3.การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ						
3.1 การจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ	1	1	1	1	ใช้ได้	
3.2 การจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นง่าย	1	1	1	1	ใช้ได้	
4.การประมวลและกลั่นกรองความรู้						
4.1 ประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร	1	1	1	1	ใช้ได้	
4.2 ประมวลและเก็บไว้ในความทรงจำของบุคคล	1	1	1	1	ใช้ได้	
4.3 การปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน	1	1	1	1	ใช้ได้	

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4.4 การปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์	1	1	1	1	ใช้ได้	
5.การเข้าถึงความรู้						
5.1 หนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ	1	1	1	1	ใช้ได้	
5.2 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board	1	1	1	1	ใช้ได้	
5.3 บอร์ดประชาสัมพันธ์	1	1	1	1	ใช้ได้	
6.การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้						
6.1 การจัดทำเป็นเอกสาร	1	1	1	1	ใช้ได้	
6.2 การจัดทำฐานความรู้	1	1	1	1	ใช้ได้	
6.3 การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	ใช้ได้	
6.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning	1	1	1	1	ใช้ได้	
7. การเรียนรู้						
7.1 นำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา	1	1	1	1	ใช้ได้	
7.2 นำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	ใช้ได้	
7.3 ขยายองค์ความรู้ภายในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้	
ผลรวม	26	26	26	26		
รวม/เฉลี่ย	1	1	1	1		

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$$\text{ค่า IOC} = \frac{1+1+1}{3}$$

$$= \frac{3}{3} = 1$$

สรุปว่า แบบสัมภาษณ์ ใช้ได้

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการความรู้การผลิตลำไย						
1. ปัญหาการจัดการความรู้การผลิตลำไย						
1.1 การบ่งชี้ความรู้						
1.1.1 ชุมชนไม่มีการระบุเป้าหมายในการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.1.2 ชุมชนไม่ได้รับองค์ความรู้ในการผลิตลำไยว่ามีองค์ความรู้อะไรบ้าง	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.1.3 ชุมชนไม่มีการหาความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.1.4 ชุมชนไม่มีการประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนรู้ในการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.2 การสร้างและการแสวงหาความรู้						
1.2.1 ภายนอก						
1) ไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ปรึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้	
2) ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้	1	1	1	1	ใช้ได้	
3) การเข้าถึงข้อมูลได้ยากจากศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ Internet	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.2.2 ภายใน						
1) ไม่มีการบันทึกความรู้จากการสอนของบรรพบุรุษ	1	1	1	1	ใช้ได้	
2) เป็นความรู้ที่แปรเปลี่ยนไปตามความสนใจของชุมชนไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเนื่องจากได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้	
3) ขาดความชัดเจนและการทดสอบทางวิทยาศาสตร์เนื่องจากเป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติและสั่งสมประสบการณ์	0	0	1	0.3	ใช้ได้	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
1.3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ						
1.3.1 ไม่มีการจัดทำสารบัญในเอกสารหรือคู่มือ	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.3.2 ไม่มีการจัดความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถสืบค้นง่าย	1	1	1	1	ใช้ได้	

ตารางดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้						
1.4.1 ไม่มีการประมวลความรู้และเก็บไว้ในเอกสาร	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.4.2 ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานและใช้ภาษาเดียวกัน	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.4.3 การปรับปรุงเนื้อหายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.5 การเข้าถึงความรู้						
1.5.1 ไม่มีการจัดทำหนังสือเวียน เพื่อแจ้งให้ทราบข่าวสารกิจกรรมต่างๆ	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.5.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board ยังไม่แพร่หลายในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.5.3 ไม่มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้						
1.6.1 การจัดทำเอกสารความรู้เนื้อหายังไม่ครบถ้วน	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.6.2 การจัดทำฐานความรู้ในชุมชนค่อนข้างน้อย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.6.3 การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันค่อนข้างน้อย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.6.4 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ E-Learning ยังไม่แพร่หลาย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.7. การเรียนรู้						
1.7.1 ยังไม่มีการนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.7.2 ยังไม่มีการนำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	ใช้ได้	
1.7.3 ขยายองค์ความรู้ภายในชุมชนค่อนข้างน้อย	1	1	1	1	ใช้ได้	
2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการความรู้						

1.การบ่งชี้ความรู้						
ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.1 ควรระบอบองค์ความรู้ในการผลิตลำไยให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและสามารถผลิตลำไยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	ใช้ได้	
2.การแสวงหาความรู้						
2.1 นำความรู้ที่มีภายในชุมชนผสมผสานกับความรู้จากการถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแล้วนำมาเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้	
2.2 จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรด้วยข้อมูลที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	ใช้ได้	
3.การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ						
3.1 ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น การใช้อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบพกพา ฮาร์ดดิสก์/แฟลชไดรฟ์ หรือการจัดเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น	1	1	1	1	ใช้ได้	
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้						
4.1 ปรับปรุงรูปแบบเอกสารองค์ความรู้การผลิตลำไยให้มีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วนทันสมัย และมีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน	1	1	1	1	ใช้ได้	
5. การเข้าถึงความรู้						
5.1 จัดทำบทเรียนออนไลน์ (e-learning) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไย	1	1	1	1	ใช้ได้	
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้						
6.1 ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการพูดคุยกันหลังเลิกงานเพื่อเกิดการแชร์ความรู้ซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	ใช้ได้	
7. การเรียนรู้						

7.1 นำความรู้ที่ได้จากทั้งภายในและภายนอกมา ทดลองปฏิบัติในการผลิตลำไยจริงๆ	1	1	1	1	ใช้ได้	
ผลรวม	32	32	33	32.3		
รวม/เฉลี่ย	1	1	1	1		

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

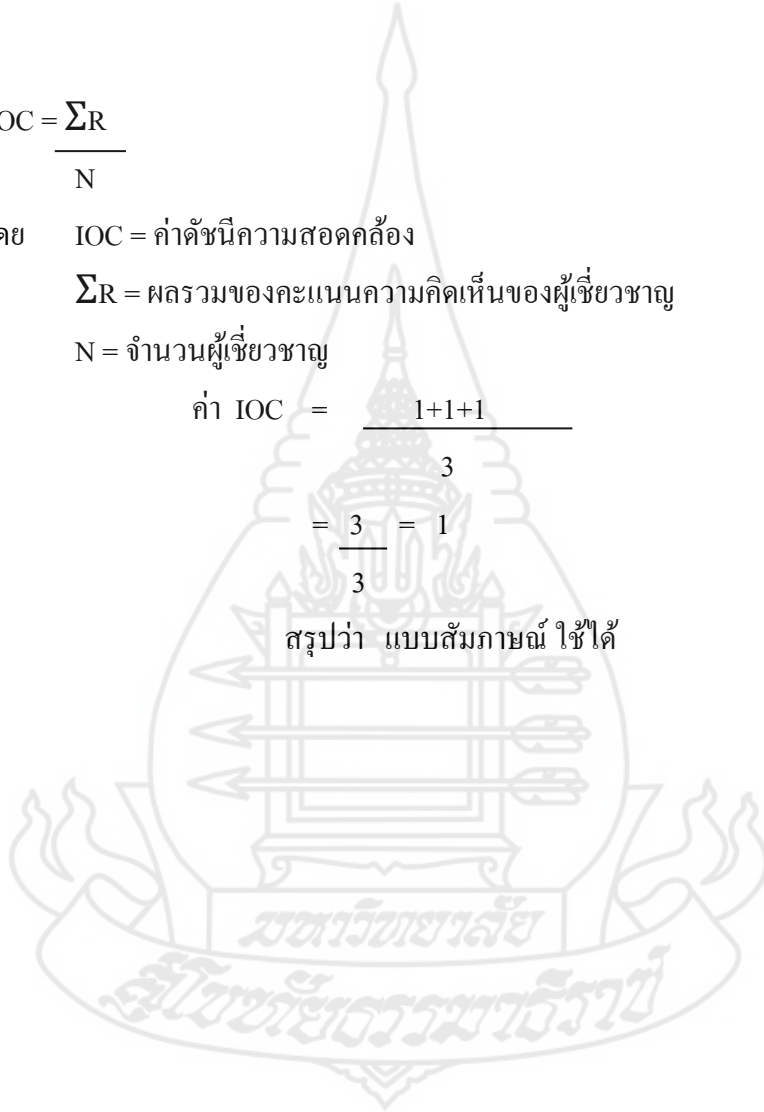
โดย IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$$\begin{aligned} \text{ค่า IOC} &= \frac{1+1+1}{3} \\ &= \frac{3}{3} = 1 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสัมภาษณ์ ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจันทนา ปันทะนันท์
วัน เดือน ปีเกิด	20 กรกฎาคม 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์-พืชสวน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

